

Pomorskie EuroVelo10

dziedzictwo przyrodnicze i kulturowe
natural and cultural heritage

CBCycle: Transgraniczne trasy rowerowe dla zrównoważonego rozwoju i zachowania dziedzictwa kulturowego
(Cross-border cycle routes for sustainable development and preservation of cultural heritage)

Programme is co-financed
by the European Union

Opracowanie / Development

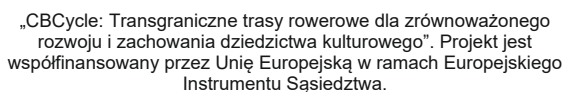
Europejska Fundacja Ochrony Zabytków

Współpraca / cooperation

Departament Turystyki
Urząd Marszałkowski Województwa Pomorskiego

Zdjęcia / Photos

1. Urząd Marszałkowski Województwa Pomorskiego -
Departament Turystyki
2. Pomorska Regionalna Organizacja Turystyczna
3. Archiwum Muzeum Ziemi Puckiej
4. Gmina Władysławowo - Konrad Kędzior, Jakub Groenwald
5. Nadmorski Park Krajobrazowy

Międzynarodowy szlak rowerowy EuroVelo 10 to niewątpliwie jedna z najciekawszych tras tej części Europy. Prowadzi przez kraje basenu Morza Bałtyckiego i często nazywany jest Nadmorskim Szlakiem Hanzeatyckim. W regionie pomorskim prowadzi wzdłuż Bałtyku począwszy od Ustki przez Łebę, Puck, Trójmiasto aż do wschodniej granicy województwa pomorskiego.

Przebieg EuroVelo 10 w województwie pomorskim pokrywa się z drugą międzynarodową trasą rowerową EuroVelo 13, zwaną Szlakiem Żelaznej Kurtyny. Upamiętnia ona dawną granicę tzw. Bloku Wschodniego. Na drodze spotkamy zatem oznakowanie obejmujące obie trasy.

The EuroVelo 10 international bicycle route is undoubtedly one of the most interesting routes in this part of Europe. It takes you through countries of the Baltic Sea basin and is often called The Coastal Hanseatic Trail. In the Pomorskie region it runs along Baltic Sea, starting from Ustka, through Łeba, Puck, and the Tri-City up to the eastern border of the Pomorskie Voivodeship.

The course of EuroVelo 10 in the Pomorskie Voivodeship coincides in the latter with the international cycling route EuroVelo 13, known as the The Iron Curtain. It commemorates the former border of the so-called Block Eastern. On the road, we will therefore find a marking that covers both routes.

GPX

EuroVelo 10/13

R10 – łącznik (link) :
Mierzeja Wiślana (Jantar –
Stegna – Sztutowo – Krynica
Morska)

R10 – łącznik (link): Piłw Helski
(Karwieńskie Błoto –
Władysławowo
– Hel)

Pomorskie EuroVelo10 / 13

ETAP I
USTKA - GDYNIA
200 km

Odcinek EuroVelo 10 Ustka – Gdynia zaczyna się w Ustce, znanej jako miasto portowe, a kończy się na granicy miasta Gdynia. Warty uwagi atrakcjami są m.in.: zespoły pałacowo-parkowe w Krokowej, Kłaninie i Pucku oraz usytuowane wzdłuż nadmorskiego wybrzeża latarnie morskie. Atrakcyjności tego odcinka EuroVelo 10 dopełnia również długi fragment przebiegający przez malownicze tereny wzdłuż Zatoki Puckiej.

The EuroVelo 10 Ustka - Gdynia section begins in Ustka, known as the port city, and ends at the border of Gdynia city. Noteworthy attractions are, among others palace and park complexes in Krokowa, Kłanin and Puck, as well as lighthouses situated along the coast. The attractiveness of this section of EuroVelo 10 is complemented by a long section running through the picturesque areas along the Bay of Puck.

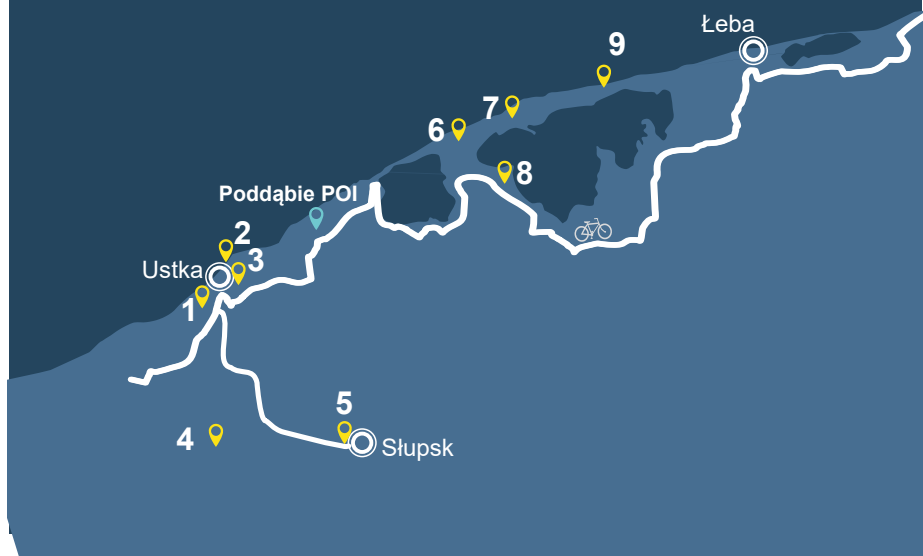
Punkty na trasie / Waypoints on the route: Ustka – Poddąbie – Dębina Rowy – Retowo – Gardna Wielka – Smółdzino – Głównyzyce – Izbica Gać – Łeba – Sarbsk – Lubiatowo – Białogóra – Dębki – Karwieńskie Błota Sławoszyno – Kłanino – Radoszewo – Starzyński Dwór – Łebcz – Gnieźdźzewo – Swarzewo – Puck – Rzućewo – Mechelinki – Gdynia

<https://pomorskie.travel/eurovelo/>

<http://efoz.org.pl>

Obiekty dziedzictwa kulturowego i naturalnego

Objects of cultural and natural heritage

- 1 Bunkry baterii Blüchera po zachodniej stronie portu w Ustce obecnie „Park Spotkań z Historią”.**
Blücher's battery bunkers on the west side of the port in Ustka, currently the "History Meeting Park".
- 2 Latarnia Morska u Ustce / Ustka Lighthouse.**
Układ urbanistyczny dawnej rybackiej osady w Ustce wraz z zabudową uzdrowską z XIX i pocz. XX wieku.
- 3 Urban layout of former fishing village in Ustka together with resort architecture from the 19th and early 20th centuries.**
- 4 Zagroda Albrechta w Swołowie obecnie Muzeum Kultury Ludowej Pomorza „Kraina w kratę”.**
Albrecht's homestead in Swołów, currently Museum of Folk Culture of Pomerania "Checkered Land".
- 5 Zamek Książąt Pomorskich w Słupsku, obecnie Muzeum Pomorza Środkowego Słupsku.**
Pomeranian Dukes' Castle in Słupsk, currently Museum of Middle Pomerania in Słupsk.
- 6 Zespół latarni morskiej z osadą latarników w Człopinie.**
Lighthouse complex with the lighthouse keepers' settlement in Człopin.
- 7 Rezerwat biosfery UNESCO - Słowiński Park Narodowy.**
UNESCO Biosphere Reserve - Słowiński National Park.
- 8 Budownictwo zagrodowe Słowińców w Klukach obecnie skansen i Muzeum Wsi Słowińskiej.**
Farm construction of the Slovincians in Kluki, currently an open-air museum and Museum of the Slovinian Village.
- 9 Tajny niemiecki poligon doświadczalny, obecnie Muzeum Wyrzutni Rakiet w granicach miasta Łeby.**
A secret German testing ground, currently Rocket Launcher Museum within the city borders of Łeba.
- 10 Zespół pałacowo-parkowy w Krokowej / Palace and park complex in Krokowa.**
- 11 Zespół pałacowo-parkowy w Kłaninie / Palace and park complex in Kłanin.**
- 12 Kościół parafialny pw. Św. Apostołów Piotra i Pawła w Pucku / Parish church of St. Apostles Peter and Paul in Puck**
- 13 Zespół pałacowo-parkowy z folwarkiem w Rzućewie / Palace and park complex with a farm in Rzućewo.**

Co-funded by
the European Union

EuroVelo 10: Etap 1 Ustka - Gdynia

Bunkry baterii Blüchera po zachodniej stronie portu w Ustce obecnie „Park Spotkań z Historią”

Blücher's battery bunkers on the west side of the port in Ustka, now the "History Meeting Park"

ADDRESS:
Ustka
Bohaterów Westerplatte 40

<http://bunkryustka.pl/muzeum-w-bunkrach/>

GPS

54.5870263417826
16.84874886288239

Wybudowany w 1937 r. kompleks fortyfikacji połączonych ze sobą siecią podziemnych tuneli stanowił część niedokończonyj militarnej twierdzy, która miała odegrać ważną rolę podczas II Wojny Światowej. Jej kluczowym obiektem była Bateria Blüchera – dwukondygnacyjny, najdalej na wschód wysunięty element Wału Pomorskiego. Wyposażony w działo kalibru 105 mm bunkier składał się m.in. ze stanowiska dowodzenia, pomieszczeń dla załogi, ubikacji oraz trzech samodzielnych stanowisk ogniowych dla dział o wadze 7,5 ton. Fortyfikacja, pomimo upływu lat, zachowała się w dobrym stanie i od 2012 stanowi siedzibę interaktywnego muzeum Park Historii Twierdza Ustka.

Ciekawostka: Zwiedzający Muzeum mają okazję w wirtualnych przymierzalniach przebrać się w dowolny wojskowy strój z czasów II Wojny Światowej oraz mogą przeżyć symulację ataku gazu bojowego i bombardowania. W sezonie letnim na terenie Muzeum organizowane są kiermasze militarne.

Built in 1937, the complex of fortifications connected with each other by a network of underground tunnels was a part of an unfinished military fortress that was to play an important role during World War II. Its key object was the Blücher's Battery—a two-story, easternmost element of the Pomeranian Wall.

Equipped with a 105 mm caliber gun, the bunker consisted, among others, of a command post, crew quarters, toilets and three independent firing positions for guns weighing 7.5 tons. Despite passage of time, the fortification has been preserved in a good condition and since 2012 an interactive museum of Ustka Fortress History Park is located there.

Interesting fact: Visitors to the Museum have an opportunity to change into any military outfit from World War II in virtual fitting rooms and experience a simulation of a combat gas attack and bombing. In summer season, the Museum organizes military fairs.

Latarnia Morska w Ustce

The lighthouse in Ustka

ADDRESS:
Ustka
ul. Marynarki Polskiej 1

<https://ustkaport.pl/>

GPS

54.58820504230472
16.855308077133905

Wybudowana w 1892 roku latarnia morska jest usytuowana u ujścia rzeki Słupi. Obiekt ten składa się z ośmiokątnej wieży oraz przylegającego do niej budynku latarników. Od 2010 roku latarnia działa automatycznie – wówczas też służbę zakończył ostatni z usteckich latarników. Czterokondygnacyjna bryła wieży charakteryzuje się niezliczoną ilością gzymsów i daszków, a na jej szczyt prowadzą betonowe oraz metalowe schodki. Wpisany w 1993 roku do rejestru zabytków obiekt stanowi znakomity punkt widokowy, z którego można podziwiać panoramę miasta, port oraz morze. Zwiedzający mają także okazję zapoznać się z rozwojem latarnictwa oraz historią samego obiektu.

Ciekawostka: Po zakończeniu II wojny światowej obiekt w latach 1945 – 1946 nosił nazwę latarni morskiej Postomino. Z początkiem 1947 roku przywrócono jednak jego historyczną nazwę – latarnia „Ustka”.

Built in 1892, the lighthouse is situated at the mouth of the Słupia River. The building consists of an octagonal tower and a lighthouse keeper's house attached to it. Since 2010, the lighthouse has been operating automatically – it was also the end of service of the last lighthouse keeper in Ustka.

What is characteristic to this four-storey shape tower are the countless cornices and canopies; concrete and metal steps lead to its top. Entered in the register of monuments in 1993, the building is an excellent viewpoint from which the panorama of the city, the port and the sea can be admired. Visitors also have an opportunity to learn about development of the lighthouse and history of the building itself.

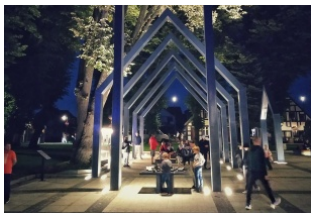
Interesting fact: After the end of World War II, in the years 1945-1946, the object was called the Postomino lighthouse. However, at the beginning of 1947, its historical name was restored - the "Ustka" lighthouse.

EuroVelo 10 : Etap 1 Ustka - Gdynia

Układ urbanistyczny dawnej rybackiej osady w Ustce wraz z zabudową uzdrowską z XIX i pocz. XX wieku.

The urban layout of the former fishing village in Ustka together with the resort architecture from the 19th and early 20th centuries.

ADRESS:
Ustka

<https://pomorskie.travel/artykuly/ust-1/>

GPS

54.58635611184658,
16.855107854083307

Ustka wywodzi się od Starej Osady Rybackiej, która została założona w średniowieczu na planie owalnicy. Jej współczesna lokalizacja przypada na tereny pomiędzy ulicami Czerwonych Kosynierów i Marynarki Polskiej. Pierwsze chaty rybackie zaczęły powstawać tam w XI wieku, ale do czasów współczesnych zachował się już tylko układ średniowiecznych uliczek, który obecnie jest pod ochroną konserwatorską. Jednym z wyróżniających się budynków na tym obszarze jest zbudowany w 1804 roku i odrestaurowany w XXI wieku Dom Kapitana Hasse, który stanowi przykład tzw. budownictwa szachulcowego, charakterystycznego dla XIX-wiecznej Ustki.

Ciekawostka: Częścią Starej Osady Rybackiej jest Zaulek Kapitański – niewielki placzyk, wokół którego swoje domy zbudowali najbogatsi szyprowie oraz kapitanowie. Kilka z nich zachowało się do czasów obecnych.

Ustka derives from the Old Fishing Settlement, which was established in the Middle Ages on an oval plan. Its present location is in the area between Czerwonych Kosynierów and Marynarki Polskiej streets. The first fishermen's huts began to be built there in the 11th century, but only the layout of medieval streets has been preserved till present day, which is now under conservation protection.

One of the most characteristic buildings in this area is Captain Hasse's House, built in 1804 and restored in 21st century, an example of so-called half-timbered construction, typical for nineteenth-century Ustka.

Interesting fact: Part of the Old Fishing Village is called Captain's Alley - a small square around which the richest skippers and captains used to build their houses. Several of them have been preserved till the present day.

Zagroda Albrechta w Swołowie obecnie Muzeum Kultury
Ludowej Pomorza „Kraina w kratę”

Albrecht's homestead in Swołów, currently Pomeranian Folk
Culture Museum "Checkered Land"

ADDRESS:
Swołowo 15

[https://pomorskie.travel/
artykuly/kraina-w-krate/](https://pomorskie.travel/artykuly/kraina-w-krate/)

GPS
54.47635018831565,
16.835648469394116

Położona w okolicy Słupska wieś Swołowo jest najlepiej zachowaną osadą w Polsce z zabudową szkieletową, która była powszechnie stosowana w XVIII i XIX wieku w północnej części Europy. Do czasów obecnych przetrwało około 70 budynków wybudowanych w konstrukcji kratownicowej, a miejscowość nazywana „Kraina w kratę” otrzymała w 2017 roku tytuł Europejskiej Wsi Dziedzictwa Kulturowego. W 2008 roku powstało tam Muzeum Kultury Ludowej Pomorza składające się obecnie z 15 zabytkowych budynków. Na wyróżnienie zasługuje Zagroda Albrechta, która stanowi przykład typowego czworobocznego siedliska zamożnego chłopca zamieszkałego na Pomorzu.

Ciekawostka: Odwiedzając Muzeum Kultury Ludowej Pomorza warto zapoznać się z wystawą Browarnictwo w Swołowie, prezentującą tradycję warzenia piwa, która na tym terenie przetrwała do 1945 roku.

Located near Słupsk, the village of Swołowo is the best-preserved settlement in Poland with a skeleton structure architecture, which was widely used in the eighteenth and nineteenth centuries in the northern part of Europe. About 70 buildings built with the truss structure have survived to the present day.

In 2017 the town called the "Checkered Land" received the title of the European Village of Cultural Heritage. The Pomeranian Folk Culture Museum was established there in 2008, currently consisting of 15 historic buildings. The Albrecht Homestead is worth mentioning, as it is an example of a typical four-sided habitat for a wealthy peasant living in Pomerania.

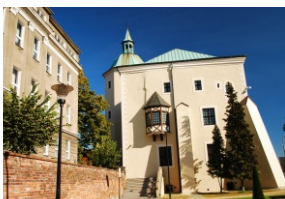
Interesting fact: When visiting the Museum of Folk Culture of Pomerania, it is worth to see the exhibition Brewing in Swołów, presenting the tradition of brewing beer, which was present in this area until 1945.

EuroVelo 10 : Etap 1 Ustka - Gdynia

Zamek Książąt Pomorskich w Słupsku, obecnie
Muzeum Pomorza Środkowego w Słupsku

Pomeranian Dukes' Castle in Słupsk, currently the Museum
of Central Pomerania in Słupsk

ADRESS:
Słupsk
Dominikańska 5-9

[https://pomorskie.travel/punkty-poi/
zamek-ksiazat-pomorskich-w-slupsku/](https://pomorskie.travel/punkty-poi/zamek-ksiazat-pomorskich-w-slupsku/)

GPS

54.46560965115235,
17.036562139991428

Wybudowany w 1507 roku zamek po przebudowie w latach 80. XVI wieku stanowił rezydencję książąt pomorskich z rodu Gryfitów. Zmiany właścicielskie zapoczątkowały liczne przekształcenia architektoniczne i funkcjonalne oraz postępującą dewastację obiektu. Budynek pełnił role magazynów wojskowych, czy też był miejscem, gdzie produkowano liny i siatki. Przywrócenie renesansowego wyglądu obiekt zawdzięcza prowadzonej w latach 1958-1965 odbudowie, podczas której przystosowano go do pełnienia funkcji muzealnej. Tym samym od 1965 roku zamek stanowi siedzibę Muzeum Pomorza Środkowego, w którym prezentowane są m.in. eksponaty związane z panującą w przeszłości na Pomorzu dynastią Gryfitów.

Ciekawostka: W Muzeum Pomorza Środkowego prezentowana jest największa na świecie kolekcja prac plastycznych polskiego malarza Stanisława Ignacego Witkiewicza.

The castle, built in 1507, after the reconstruction in the 80s of the 16th century, was the residence of Pomeranian dukes from the Gryfit family. The ownership changes initiated numerous architectural and functional transformations as well as the progressive devastation of the building.

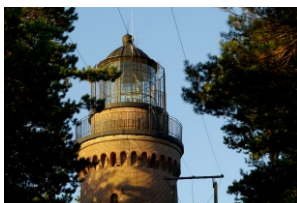

The building used to serve as military warehouses or a place where ropes and nets were produced. The building owes its renaissance appearance to the reconstruction held in 1958-1965, during which it was adapted to serve as a museum. Thus, since 1965, the castle has been the location of Museum of Central Pomerania, where, among others, exhibits related to the Gryfit dynasty reigning in the past in Pomerania, are presented.

Interesting fact: The Museum of Central Pomerania presents the world's largest collection of works by Polish painter Stanisław Ignacy Witkiewicz.

Zespół latarni morskiej z osadą latarników w Czołpinie
A lighthouse complex with a lighthouse keepers' settlement
in Czołpino

ADDRESS:
Czołpino

<https://pomorskie.travel/punkty-poi/latarnia-morska-czolpino/>

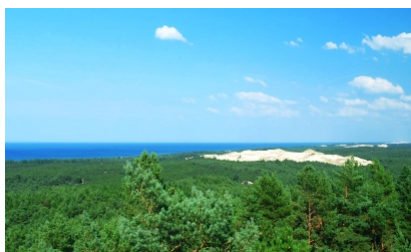

GPS

54.71840440365664
17.241402201930857

The lighthouse, construction of which was completed in 1875, is located in Słowiński National Park in the strict protection area of the Spit. The 25m high object rises on a high, wooded dune and is located 1000 meters from the shore. A similar distance separates the lighthouse from the lighthouse keepers' settlement, which makes it one of the few objects of this type located in such a distance from the nearest human settlements.

Reaching the lighthouse requires completing the 1.5km section of a walking and cycling forest route, but the hardships are rewarded with the view stretching from its terrace, from where the moving dunes and the nearby Łebsko and Gardno lakes can be admired.

Interesting fact: The Lighthouse was opened to the public in 1994. Previously, it was a militarized area, inaccessible to ordinary citizens.

Latarnia, której budowę zakończono w 1875 roku jest położona na terenie Słowińskiego Parku Narodowego w obszarze ochrony ścisłej Mierzeja. 25-metrowy obiekt wznosi się na wysokiej zalesionej wydmie i jest położony w odległości 1000 metrów od brzegu. Podobny dystans dzieli także latarnię od osady latarników, co sprawia, że jest to jeden z nielicznych obiektów tego typu oddalony w takim stopniu od najbliższych skupisk ludzkich. Dotarcie do latarni wymaga pokonania półtorakilometrowego odcinka pieszo-rowerowej ścieżki leśnej, ale trudy wynagradza widok rozpościerający się z jej tarasu, skąd można podziwiać ruchome wydmy oraz pobliskie jeziora Łebsko i Gardno.

Ciekawostka: Latarnia Morska została udostępniona dla zwiedzających dopiero w 1994 roku. Wcześniej był to teren zmilitaryzowany, niedostępny dla zwykłych obywateli.

EuroVelo 10 : Etap 1 Ustka - Gdynia

Rezerwat biosfery UNESCO - Słowiński Park Narodowy UNESCO Biosphere Reserve - Słowiński National Park

ADDRESS:
Smoldzino
Bohaterów Warszawy 1A

<https://slowinski.pn.pl/pl/>

GPS

54.70021007845245
17.31684546755478

Established in 1967, Słowiński National Park covers the area of 327.44 km² and is located in the central part of the Polish coast. It is one of the two coastal national parks in Poland and the largest area of wandering sand in Europe. The moving dunes are located on the area of approx. 500 ha resembling a sand desert.

In 1977 the park was included in the UNESCO World Network of Biosphere Reserves. On the premises of the historical complex of Lighthouse Keepers in Czołpino, there is a Museum of Słowiński National Park, where, among others, history of creation of the Park and its natural environment values are presented.

Interesting fact: The park owes its name to the ethnic group of Slovincians who used to live in the north-western part of the Pomeranian Voivodeship on the Gardno and Łebsko lakes. Visitors to the Słowiński National Park can learn about their culture in the open-air museum located in the village of Kluki.

Utworzony w 1967 roku Słowiński Park Narodowy zajmuje powierzchnię 327,44 km² i jest położony w środkowej części polskiego wybrzeża. Jest to jeden z dwóch nadmorskich parków narodowych w Polsce oraz największy w Europie obszar wędrującego piasku. Ruchome wydmy zlokalizowane są na ok. 500 ha powierzchni i tworzą teren przypominający pustynię piaskową. Park w 1977 r. został włączony do Światowej Sieci Rezerwatów Biosfery UNESCO. Na terenie zabytkowego kompleksu Osady Latarników w Czołpinie znajduje się Muzeum Słowińskiego Parku Narodowego, gdzie m.in. przedstawiono historię powstania Parku oraz przybliżono walory jego środowiska naturalnego.

Ciekawostka: Park swoją nazwę zawdzięcza grupie etnicznej Słowińców, która zamieszkiwała tereny północno-zachodniej części województwa pomorskiego nad jeziorami Gardno i Łebsko. Zwiedzający Słowiński Park Narodowy mogą zapoznać się z ich kulturą w skansenie zlokalizowanym we wsi Kluki.

Budownictwo zagrodowe Słowińców w Klukach obecnie skansen i Muzeum Wsi Słowińskiej

The farm construction of the Slovincians in Kluki, currently an open-air museum and Museum of the Slovenian Village

ADRESS:
Kluki 27

<https://muzeumkluki.pl/>

GPS

54.682091,
17.334331

Muzeum Wsi Słowińskiej w Klukach powstało w 1963 roku i pierwotnie składało się z ryglowej chaty mieszkalnej, dwóch budynków gospodarczych, stodoły oraz studni z żurawiem. Obecnie na terenie skansenu znajduje się łącznie 18 budynków, z których najstarszy powstał w XVIII wieku. Większość obiektów pochodzi ze wsi Kluki, ale niektóre zostały rozebrane i przywiezione z innych pobliskich wiosek opuszczonych przez Słowińców do lat 70. XX wieku. Wraz z rozbudową kompleksu odtworzono dawny układ przestrzenny wsi Kluki oraz zlokalizowano na jego terenie tablice informacyjne, które przybliżają zwiedzającym dziedzictwo kultury słowińskiej.

Ciekawostka: Do tradycji Słowińskiej zalicza się m.in. majowe wspólne wydobywanie torfu. Zwyczaj ten kultuwyje Muzeum Wsi Słowińskiej organizujące co roku w majówkę imprezę „Czarne Wesele”, której tematem przewodnim jest poszukiwanie torfu.

The Museum of the Slovenian Village in Kluki was established in 1963 and originally consisted of a half-timbered house, two farm buildings, a barn and a well with a crane. Currently, the open-air museum consists of a total of 18 buildings, the oldest of which was built in the 18th century. Most of the objects come from the village of Kluki, but some were dismantled

and brought from other nearby villages abandoned by the Slovians until the 1970s. Along with the expansion of the complex, the former spatial layout of the village of Kluki was restored and information boards were placed on its premises, which introduce visitors to the heritage of Slovenian culture.

Interesting fact: The Slovenian tradition includes, among others joint peat extraction in May. This custom is cultivated by the Słowińska Village Museum, which organizes the "Black Wedding" event every year in May, the theme of which is the search of peat.

EuroVelo 10 : Etap 1 Ustka - Gdynia

Tajny niemiecki poligon doświadczalny, obecnie Muzeum Wyrzutni Rakiet w granicach miasta Łeba

A secret German testing ground, currently the Rocket Launcher Museum located within the city boarders of Łeba

ADDRESS:
Łeba

<https://pomorskie.travel/punkty-poi/muzeum-wyrzutni-rakiet-w-rabce/>

GPS

54.5870263417826,
16.84874886288239

Muzeum Wyrzutni Rakiet mieści się na obszarze Słowińskiego Parku Narodowego w miejscu wybudowanego w 1940 roku poligonu raketowego. W czasie II wojny światowej miejsce to służyło do testów prototypów pocisków przeciwlotniczych Rheintochter oraz balistycznych Rheinbote (V4. Zwiedzający placówkę mogą zobaczyć m.in. wykopaną 1,5 km od poligonu rakiety ziemia-ziemia czy też pozostałości budynków militarnych zniszczonych podczas wojny. Na terenie muzeum znajduje się także 12-metrowa wieża widokowa, z której można zobaczyć panoramę Jeziora Łebsko.

Ciekawostka: W latach 60. XX wieku na terenie poligonu działała polska Stacja Sondażu Raketowego Łeba, która przeprowadziła udane testy rakiet meteorologicznych.

The Rocket Launcher Museum is located in Słowiński National Park where a missile training ground was built in 1940. During World War II, this site was used to test prototypes of the Rheintochter anti-aircraft missiles and the Rheinbote (V4) battle missiles.

Visitors to the facility can see, among others a ground-to-ground rocket dug 1.5 km from the training ground or the remains of military buildings destroyed during the war. There is also a 12m high observation tower on the premises of the museum, from which panorama of Łebsko Lake can be seen.

Interesting fact: In the 1960s, on the area of the training ground the Polish Rocket Survey Station Łeba operated and carried out successful tests of meteorological rockets.

Zespół pałacowo-parkowy w Krokowej Palace and park complex in Krokowa

ADRESS:
Krokowa
ul. Zamkowa 1

<https://pomorskie.travel/punkty-poi/zespol-palacowo-parkowy-w-krokowej/>

GPS

54.778066,
18.164752

The castle in Krokowa, built in the second half of the 14th century, together with the surrounding park, until 1945 was the property of one of the wealthiest Kashubian noble families - the Krokowski family. After the end of World War II, the castle was transformed into offices and apartments, and on its premises a state-owned farm

and a Plant Breeding Station were established. Only the renovation of the building, which started in 1990, made it possible to give it its present baroque form. The facility includes: a restaurant, a hotel and exhibition rooms dedicated to the Krokowski family. One of the rooms is named after Sigismund III Vasa, who visited the Castle on his way back from his trip to Sweden in 1598.

Interesting fact: Near the castle, in the 18th-century building of the former tavern "Under the Prince Mestwin", there is the unique Polish-German museum in Poland, where ethnographic collections and family mementoes belonging to representatives of the Krokowski family are presented.

Wybudowany w II połowie XIV wieku zamek w Krokowej wraz z okolicznym parkiem do 1945 roku stanowił własność jednej z najzamożniejszych kaszubskich rodzin szlacheckich – rodu Krokowskich. Po zakończeniu II wojny światowej zamek został przekształcony w biura i mieszkania, a na jego terenie utworzono PGR oraz Stację Hodowli Roślin. Dopiero zapoczątkowana w 1990 roku renowacja budynku umożliwiła nadanie mu jego obecnej barokowej formy. W obiekcie mieszczą się m.in. restauracja, hotel oraz sale wystawiennicze poświęcone rodzinie Krokowskich. Jedną z sal nosi imię Zygmunta III Wazy, który gościł na Zamku wracając z wyprawy do Szwecji w 1598 roku.

Ciekawostka: W pobliżu zamku, w XVIII-wiecznym budynku dawnej gospody „Pod księciem Mestwinem” działa jedyne w Polsce muzeum polsko-niemieckie, które przedstawia zbiory etnograficzne oraz rodzinne pamiątki należące do przedstawicieli rodziny Krokowskich.

EuroVelo 10 : Etap 1 Ustka - Gdynia

Zespół pałacowo-parkowy w Kłaninie Palace and park complex in Kłanin

ADDRESS:
Kłanino
Pałacowa 7

<https://pomorskie.travel/punkty-poi/zespol-palacowo-parkowy-w-klaninie/>

GPS
54.762549,
18.244723

Palace in Kłanin, built in the 17th century, together with a farm, was one of the best managed Kashubian estates at the turn of the 19th and 20th centuries. From 1838 it had belonged to the von Grass family, whose representatives rebuilt the building in an eclectic style at the end of the 19th century. In the palace, which

currently serves as a hotel, two 19th-century stained glass windows can be seen, as well as a banquet hall decorated with moldings designed by Andre Lambert - the creator of Swiss National Museum in Bern. There are two over 300-year-old oaks in the palace park, with a trunk circumference of over 4 m, and a linden avenue leading to the residence through a 19th-century gate.

Interesting fact: The historical building houses a restored interior of a Gdańsk hall from the turn of the 17th and 18th centuries - one of the five preserved rooms of this type in the world.

Wybudowany w XVII wieku pałac w Kłaninie wraz z folwarkiem zaliczany był do najlepiej zarządzanych kaszubskich włości na przełomie XIX i XX wieku. Od 1838 roku należał on do rodziny von Grass, której przedstawiciele pod koniec XIX wieku przebudowali obiekt w stylu eklektycznym. W pałacu, pełniącym obecnie funkcję hotelową, znaleźć można m.in. dwa XIX-wieczne witraże czy salę bankietową, którą zdobią sztukaterie zaprojektowane przez Andre Lamberta – twórcę projektu Muzeum Narodowego Szwajcarii w Bernie. W pałacowym parku znaleźć można natomiast m.in. dwa ponad 300-letnie dęby, których obwód pnia wynosi ponad 4 m czy aleję lipową prowadzącą do rezydencji przez XIX-wieczną bramę.

Ciekawostka: W zabytkowym budynku znajduje się odrestaurowane wnętrze sieni gdańskiej z przełomu XVII i XVIII wieku - jedno z pięciu zachowanych tego typu pomieszczeń na świecie.

Kościół parafialny pw. Św. Apostołów Piotra i Pawła w Pucku
Parish church of St. Apostles Peter and Paul in Puck

ADDRESS:
Puck
Judyckiego 1

<https://pomorskie.travel/punkty-poi/kosciol-pw-sw-apostolow-piotra-i-pawla-w-pucku/>

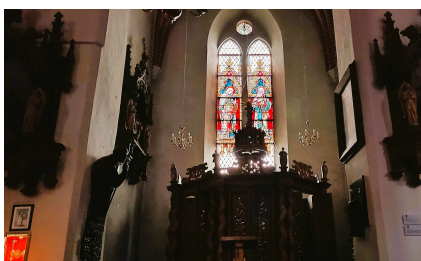
GPS

54.721552,
18.411392

Powstanie Kościoła parafialnego pw. Św. Apostołów Piotra i Pawła datuje się na XIV w. W obiekcie tym znaleźć można m.in. wybudowaną w 1597 roku kaplicę grobową czy też powstały w 1623 roku ołtarz z obrazami Hermana Hana - jednego z najwybitniejszych XVII- wiecznych pomorskich malarzy. Ołtarz główny z przesuwными obrazami, ołtarze boczne oraz rokokowe konfesjonały pochodzą natomiast z przełomu XVIII i XIX wieku. Kościół zwieńczony jest wieżą, pełniącą rolę dzwonnicy.

Ciekawostka: Od 1981 roku w odpust świętych apostołów Piotra i Pawła na wodach Zatoki Puckiej odbywa się nabożeństwo, będące wstępem do mszy odpustowej. Połączone jest ono z pielgrzymką łodziową z portów na Mierzei Helskiej.

Establishment of parish church of St. Apostles Peter and Paul dates back to the 14th century. There is a funerary chapel built in 1597 located there, as well as an altar with paintings by Herman Han -one of the most outstanding 17th century Pomeranian painters, built in 1623. The main altar with sliding pictures, side altars and Rococo confessionals come from the turn of the 18th and 19th centuries.

The church is topped with a tower which serves as a belfry.

Interesting fact: From 1981, during the indulgence of the holy apostles Peter and Paul, a service is held on the waters of the Bay of Puck, which is an introduction to the indulgence mass. It is accompanied by a boat pilgrimage from the ports on the Hel Peninsula.

EuroVelo 10 : Etap 1 Ustka - Gdynia

Zespół pałacowo-parkowy z folwarkiem w Rzucewie

A palace and park complex with a farm in Rzucewo

ADDRESS:
Rzucewo 6

<https://pomorskie.travel/punkty-poi/palac-jan-iii-sobieski-w-rzucewie/>

GPS

54.686673,
18.460469

Built in the mid-nineteenth century in the form of a castle, the neo-Gothic palace replaced the mansions of the most eminent families (including Wejher, Radziwiłł, Przebendowski) located in this area in the past. At the end of the 17th century, King Jan III Sobieski had become the owner of this property.

For this reason the building, which was built almost two hundred years later, became known as the Castle of Jan III Sobieski. The palace, restored in the 1990s, now serves as a hotel and a restaurant. The attraction of this location are also the palace garden established in the second half of the 18th century and the 2.5-kilometer-long linden alley leading to Osłonin.

Interesting fact: Close to palace in Rzucewo, there is a Seal Hunters' Settlement, founded in the 3rd-2nd century BC. There is an archaeological trail with reconstructed exhibits from the Stone Age.

Zbudowany w połowie XIX wieku w formie zamku neogotycki pałac zajął miejsce zlokalizowanych w przeszłości na tym terenie dworów należących do najznakomitszych rodów (m.in. Wejherów, Radziwiłłów, Przebendowskich). Pod koniec XVII wieku właścicielem tego majątku został król Jan III Sobieski i z tego też powodu wybudowany po niespełna dwustu latach obiekt zyskał miano Zamku Jana III Sobieskiego. Odrestaurowany w latach 90. XX wieku pałac pełni obecnie funkcję hotelową i restauracyjną. Atutem niniejszej lokalizacji jest także założony w drugiej połowie XVIII wieku ogród pałacowy oraz prowadząca do Osłonina 2,5-kilometrowa aleja lipowa.

Ciekawostka: W pobliżu pałacu w Rzucewie mieści się Osada Łowców Fok założona w III-II wieku p.n.e. Znajduje się tam m.in. szlak archeologiczny, na którym zlokalizowano zrekonstruowane eksponaty z epoki kamienia.

Wybrane miejsca wypoczynku dla rowerzystów
Selected resting places for cyclists

Puck Rozgard POI

GPS 54.715300450675
18.430381674285044

GPS
54.623299408323376
16.98624892910994

Poddąbie POI

Radoszewo POI

GPS 54.7651061494107
18.27244540721903

Pomorskie EuroVelo10 / 13

ETAP II MIERZEJA HELSKA

200 km

Odcinek EuroVelo 10 Mierzeja Helska zaczyna się przy granicy wsi Karwieńskie Błoto I, a kończy się już na cyplu Półwyspu Helskiego, prowadząc przez całą jego długość. Na tym odcinku oprócz popularnych nadmorskich kurortów usytuowany jest również Nadmorski Park Krajobrazowy, na którego terenie znajdują się warte zwiedzenia powojenne fortyfikacje z tematycznymi wystawami, m.in. Muzeum Obrony Wybrzeża czy Ośrodek Oporu Jastarnia oraz rezerваты przyrody, tj. Słone Łąki i Helskie Wydmę.

The EuroVelo 10 section of the Hel Peninsula begins at the border of the village of Karwieńskie Błoto I and ends at the headland of the Hel Peninsula, running along its entire length. In this section, in addition to popular seaside resorts, there is also the Coastal Landscape Park, where post-war fortifications with thematic exhibitions are worth visiting, including The Coastal Defense Museum, the Jastarnia Resistance Center, and nature reserves, such as Słone Łąki and Helskie Dunes.

Punkty na trasie / Waypoints on the route: Jastrzębia Góra - Władysławowo - Kuźnica - Jastarnia - Jurata - Hel

<https://pomorskie.travel/eurovelo/>

<http://efoz.org.pl>

Obiekty dziedzictwa kulturowego i naturalnego

Objects of cultural and natural heritage

- 1 **Latarnia Morska Rozewie / Rozewie Lighthouse.**
- 2 **Dom gen. J. Hallera "Hallerówka" we Władysławowie.**
General J. Haller "Hallerówka" house in Władysławowo.
- 3 **Kościół parafialny p.w. Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny – Władysławowo / Parish church of Assumption of the Blessed Virgin Mary – Władysławowo.**
- 4 **Rezerwat przyrody Słone Łąki / Słone Łąki (Salt Meadows) nature reserve.**
- 5 **Półwysep Helski - Nadmorski Park Krajobrazowy.**
Hel Peninsula - Seaside Landscape Park.
- 6 **Fortyfikacje Ośrodek Oporu Jastarnia / Fortifications, Jastarnia Resistance Center.**
- 7 **Muzeum Obrony Wybrzeża w Helu / Museum of Coastal Defence in Hel.**
- 8 **Rezerwat przyrody Helskie Wydmy / Helskie Wydmy (Hel Dunes) nature reserve.**
- 9 **Domy rybackie w miejscowości Hel / Fishing houses in Hel.**
- 10 **Fokarium Stacji Morskiej im. prof. Krzysztofa Skóry Instytutu oceanografii 9 Uniwersytetu Gdańskiego w Helu.**
Seal Sanctuary of the Marine Station named after prof. Krzysztof Skora of the Institute of Oceanography of the University of Gdańsk in Hel.
- 11 **Kościół p.w. Św. Piotra i Pawła obecnie Muzeum Rybołówstwa w Helu.**
Church of St. Peter and Paul, currently the Fisheries Museum in Hel.
- 12 **Latarnia Morska Hel / Hel Lighthouse.**

Wybrane miejsca postojowe POI

Ostrowo POI
Władysławowo POI
Chałupy POI

Co-funded by
the European Union

EuroVelo 10 : Etap 2 R10 Mierzei Helska

Latarnia Morska Rozewie Rozewie Lighthouse

ADDRESS:
Władysławowo
Leona Wzorka 1

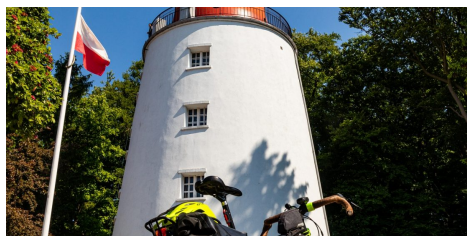
<https://pomorskie.travel/punkty-poi/latarnia-morska-rozewie/>

GPS
54.830869067543965,
18.33640195114276

Wybudowana w 1822 roku latarnia morska usytuowana jest na Przylądku Rozewie. Obiekt pierwotnie miał wysokość ok. 20 m., ale po dwukrotnych przebudowach (w 1910 oraz 1978 roku) osiągnął 32,7 m. Budynek ten wyróżnia jego konstrukcja – dolna część jest biała i murowana, a górna czerwona i metalowa. Latarnia, poza swoją podstawową funkcją nawigacyjną, stanowi także znakomity punkt widokowy, z którego można podziwiać panoramę Rozewia i okoliczne tereny. Zwiedzający mogą także zapoznać się z jej maszynownią oraz odwiedzić Muzeum Latarnictwa, w którym znajdują się m.in. makiety polskich latarni oraz przyrządy optyczne.

Ciekawostka: Przylądek Rozewie do 2001 roku uważany był za najdalej na północ wysunięty punkt Polski. Przeprowadzone dokładne pomiary wykazały jednak, iż na to miano zasługuje Jastrzębia Góra.

Built in 1822 lighthouse is situated at Cape Rozewie. The object originally was around 20 metres high, but after two reconstructions (in 1920 and 1978) it reached 32,7 m. The building is distinguished by its construction – lower part is white and made of brick, while the upper is red and made of metal.

The lighthouse, except its primal navigation role, is also as a great viewpoint, from which panorama of Rozewie and surrounding areas can be observed. Visitors can also get acquainted with its engine room and visit the Lighthouse museum with models of Polish lighthouses and optical instruments.

Interesting fact: Rozewie Cape till 2001 was considered as a northernmost point of Poland. However, precise measurements proved this name belongs to Jastrzębia Góra.

Dom gen. J. Hallera "Hallerówka" we Władysławowie General J. Haller "Hallerówka" house in Władysławowo

ADDRESS:
Władysławowo
Merkleina 1

<https://muzeum puck.pl/hallerowka/>

GPS

54.796777419159866,
18.400506217456726

Wybudowany na początku lat 20. XX w. drewniany budynek należał do polskiego generała Józefa Hallera. Wpisany do rejestru zabytków w 1978 r. obiekt usytuowany jest we Władysławowie w dzielnicy Hallerowo. Po zakończeniu II wojny światowej lokal pełnił funkcję komunalną, a następnie w 1981 r. został przekazany na działalność muzealną. Od 2000 r. w obiekcie mieści się Centrum Pamięci Generała Hallera i Błękitnej Armii, którego główny punkt stanowi stała wystawa „Dla Ciebie Polsko i dla Twej Chwały. Życie i służba gen. J. Hallera (1873-1960)”.

Ciekawostka: W pobliżu Hallerówki znajduje się inny zabytkowy budynek tzw. Adiunktówka – była siedziba adiunkta gen. Hallera – kapitana Jana Dworzańskiego, w którym obecnie mieści się Muzeum Przyrodnicze Nadmorskiego Parku Krajobrazowego.

The wooden building, built in the early 1920s, belonged to the Polish general Józef Haller. Added to the register of monuments in 1978, the building is located in Władysławowo in Hallerowo district. After the end of World War II, the premises had been used for municipal purposes; later in 1981 it was transformed into a museum.

Since 2000 the facility houses the General Haller and Blue Army Memorial Centre, the main point of which is the permanent exhibition "For You Poland and for Your Glory. The Life and Service of General J. Haller (1873-1960)".

Interesting fact: There is another historical building near Hallerówka, the so-called Lecturer's house - the former headquarters of General Haller's assistant - Captain Jan Dworzański, which now houses the Nature Museum of the Seaside Landscape Park.

EuroVelo 10 : Etap 2 R10 Mierzej Helska

Kościół parafialny p.w. Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny – Władysławowo

Parish church of Assumption of the Blessed Virgin Mary – Władysławowo

ADDRESS:
Władysławowo
Żeromskiego 32

<http://parafiawladyslawowo.pl/>

GPS

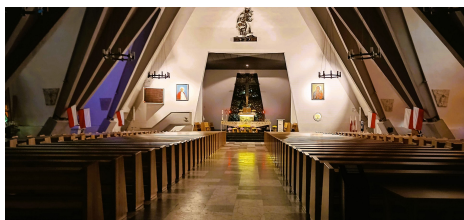
54.79741061675188,
18.396319863631458

Wybudowany w latach 60. XX w. we Władysławowie kościół parafialny p.w. Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny został zaprojektowany przez dwóch gdańskich architektów: Szczepana Bauma i Andrzeja Kuleszę. Wpisany do rejestru zabytków w 1987 roku obiekt ze względu na jego unikatową trójkątną bryłę z elementami w kształcie żagla uchodzi za jedną z najciekawszych form architektonicznych w Polsce. Obok kościoła znajduje się 37,5-metrowa dzwonnica, z której rozpościera się widok na panoramę miasta.

Ciekawostka: We wnętrzu świątyni znajdują się relikwie pierwszych rzymskich męczenników, których imiona do dzisiaj pozostają nieznane.

Built in the 1960s in Władysławowo, the parish church of The Assumption of the Blessed Virgin Mary was designed by two architects from Gdańsk: Szczepan Baum and Andrzej Kulesza. Added to the register of monuments in 1987, due to its unique triangular shape with sail-shaped elements,

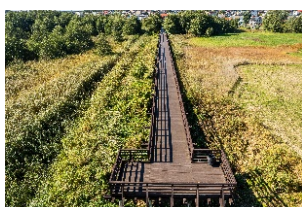

it is considered one of the most interesting architectural forms in Poland. Next to the church, there is a 37.5-meter high belfry with a panoramic view of the city.

Interesting fact: Inside the temple there are relics of the first Roman martyrs, whose names remain unknown to this day.

Rezerwat przyrody Słone Łąki Słone Łąki (Salt Meadows) nature reserve

Utworzony w 1999 roku rezerwat przyrody zajmuje powierzchnię 27,76 ha i jest położony pomiędzy Władysławowem a Zatoką Pucką na obszarze Nadmorskiego Parku Krajobrazowego. Występują tam cenne gatunki fauny i flory, do których można zaliczyć rzadkie w skali kraju i objęte ochroną rośliny solniskowe, m.in. jarnika solniskowego czy centurię nadbrzeżną oraz występujące jedynie na tym terenie takie ptaki siewkowe jak: biegus ziemny, kszczyk, czy łączniak.

ADDRESS:
Władysławowo

<https://npk.org.pl/o-parku-2/formy-ochrony-przyrody-1/rezerwat-przyrody-3/slone-laki/>

GPS

54.784096822849364,
18.418093605626478

Ciekawostka: Nazwę „Słone Łąki” nadano z powodu wysokiego poziomu zasolenia rezerwatu, spowodowanego występowaniem na tym obszarze słonych wód Zatoki Puckiej.

Established in 1999, the nature reserve covers an area of 27.76 ha and is located between Władysławowo and Puck Bay in the area of the Seaside Landscape Park. There are valuable species of fauna and flora, including rare in the country and protected salt plants, with famous *Samolus valerandi* (seaside brookweed) or *Centaurium littorale*, as well as common charadriiformes, such as dunlin, common snipe and wood sandpiper which only occur in this area.

Interesting fact: The name "Salt Meadows" was given due to the high level of salinity in the reserve, caused by the presence of salty waters of Pucka Bay in this area.

EuroVelo 10 : Etap 2 R10 Mierzei Helska

Nadmorski Park Krajobrazowy Seaside Landscape Park

ADDRESS:
Władysławowo
ul. Morska 6a

[www
https://npgk.org.pl/](https://npgk.org.pl/)

 GPS
54.600948695129304,
18.808740640087038

Utworzony w 1978 roku zajmuje powierzchnię 18 804 ha i usytuowany jest wzdłuż wybrzeża Bałtyku, wewnętrznej części Zatoki Puckiej oraz Półwyspu Helskiego. Charakteryzuje się on urozmaiconym ukształtowaniem terenu ze względu na występowanie nadmorskich rodzajów wybrzeży: klifowych i wydmych oraz piaszczystych wybrzeży niskich. Teren parku obejmuje swoim zasięgiem liczne obiekty o znaczeniu kulturalnym i historycznym, do których zaliczyć można m.in. latarnie morskie w Rozewiu i Helu czy też Muzeum Rybołówstwa w Helu.

Ciekawostka: Na całej długości Półwyspu Helskiego występują liczne fortyfikacje i umocnienia militarne, które są pozostałościami z okresu II wojny światowej, m.in. stanowisko baterii nr 1 Laskowskiego, czy też stanowisko ogniowe B2 baterii Schleswig-Holstein.

Established in 1978, it covers an area of 18,804 ha and is situated along the Baltic coast, the inner part of Puck Bay and Hel Peninsula. It is characterized by a varied topography due to the presence of several coast types: cliffs and dunes as well as sandy low coasts.

The area of park covers numerous objects of cultural and historical importance, including lighthouses in Rozewie and Hel, or the Fisheries Museum in Hel.

Interesting fact: There are numerous military fortifications along the entire length of Hel Peninsula, the remnants of the Second World War, e.g. the battery station No. 1 of Laskowski, or the fire station B2 of Schleswig-Holstein battery.

Fortyfikacje Ośrodek Oporu Jastarnia Fortifications, Jastarnia Resistance Center

ADDRESS:
Jastarnia

<https://www.jastarnia.info.pl/atrakcje/bunkry-w-jastarni>

GPS

54.71663630763395,
18.633659366988272

Wybudowany w 1939 roku w odległości ok. 4 km od Jastarni kompleks fortyfikacji stanowił punkt obronny Rejonu Umocnionego Hel. Od 2005 roku na terenie kompleksu znajduje się Skansen Fortyfikacji, który składa się z czterech schronów głównych – „Sokół”, „Sabała”, „Saragossa”, „Sęp” - oraz schronów lekkich. Do zwiedzania, ze względu na zalewanie pozostałych obiektów, udostępniony został tylko jeden z nich - „Sabała”. Zwiedzający fortyfikacje mogą także zobaczyć odtworzone okopy oraz przeszkody przeciwpancerne i przeciwpiechotne.

Ciekawostki: Patronem kompleksu jest Konradmirał Włodzimierz Steyer, który podczas kampanii wrześniowej przez 32 dni dowodził obroną Rejonu Umocnionego Hel.

Built in 1939, about 4 km from Jastarnia, the fortification complex was a defence point of the Fortified Region Hel. Since 2005 the Fortifications Open-Air Museum is located there. It consists of four main bunkers - "Falcon", "Sabala", "Saragossa", "Vulture" and light shelters.

Due to the flooding of other objects, only one of them - "Sabala", is open to visitors. Visitors to the fortifications can also see the reconstructed trenches as well as anti-tank and anti-personnel obstacles.

Interesting facts: The patron of the complex is Counteradmiral Włodzimierz Steyer, who commanded the defence of Fortified Region Hel for 32 days during the September campaign.

EuroVelo 10 : Etap 2 R10 Mierzei Helska

Muzeum Obrony Wybrzeża w Helu Museum of Coastal Defence in Hel

ADDRESS:
Hel
ul. Helska 16

<http://mow.helmuzeum.pl/pl/>

GPS

54.62310956404925,
18.802235268831872

Muzeum Obrony Wybrzeża powstało w 2006 roku i udostępnia kompleks obiektów militarnych wybudowanych podczas II wojny światowej, gdzie mieściła się bateria artylerii nadbrzeżnej "Schleswig Holstein". Składa się on z dwóch magazynów, trzech stanowisk artyleryjskich i wieży kierowania ogniem. 25-metrowa wieża spełniała swoją funkcję do 1942 r., kiedy to jej działa zostały wywiezione z Helu. Obecnie we wnętrzu budynku znajdują się wystawy tematyczne dotyczące m.in. największych armat świata oraz sprzętu łączności, a z jej szczytu można podziwiać widok na Półwysep Helski.

Ciekawostki: Zwiedzający muzeum mogą skorzystać m.in. z przejazdu wojskową kolejką wąskotorową, czy też ze strzelnicy bojowej wyposażonej zarówno w historyczną, jak i współczesną broń palną.

The Coastal Defence Museum was established in 2006 and offers a complex of military facilities built during World War II, where the coastal artillery battery "Schleswig Holstein" was located. It consists of two warehouses, three artillery positions and a fire control tower. The 25m-high tower had been used for its function until 1942, when its guns were removed from Hel.

Currently, the interior of the building houses thematic exhibitions concerning the world's largest cannons or communication equipment; from its top the view of Hel Peninsula can be admired.

Interesting facts: Visitors to the museum can have a ride on a military narrow-gauge railway or try a combat shooting range equipped with both historical and modern firearms.

Rezerwat przyrody Helskie Wydmy Helskie Wydmy (Hel Dunes) nature reserve

Utworzony w 2006 roku florystyczny rezerwat przyrody zajmuje powierzchnię 108,48 ha i usytuowany jest na Mierzei Helskiej. Teren ten ze względu na jego wydmowe wybrzeże oraz występujące tutaj rzadkie w Polsce gatunki roślin naczyniowych czy grzybów naporostowych, do których zaliczyć można m.in. Inicę wodną, kruszczyka rdzawoczerwonego, groszka nadmorskiego czy grzyb „Taeniolella trapeziopseos” jest obszarem specjalnie chronionym Natura 2000.

ADDRESS:
Hel

<https://npk.org.pl/o-parku-2/formy-ochrony-przyrody-1/rezerwat-przyrody-3/helskie-wydmy/>

GPS

54.605042056527466,
18.80198566507609

Established in 2006, the floristic nature reserve covers an area of 108.48 ha and is located on Hel Peninsula. It is a specially protected area of Natura 2000, due to its dune coast and rare in Poland species of vascular plants and fungi, including water lily, red helleborine, coastal pea or the mushroom "Taeniolella trapeziopseos".

Interesting fact: There is a 500-meter educational trail running through the reserve.

EuroVelo 10 : Etap 2 R10 Mierzei Helska

Domy rybackie w miejscowości Hel

Fishermen's houses in Hel

ADDRESS:
Hel
ul. Wiejska

[https://pomorskie.travel/artykuly/
domy-rybackie-w-helu/](https://pomorskie.travel/artykuly/domy-rybackie-w-helu/)

GPS
54.611667,
18.808056

The fishermen's houses, which are the characteristic element of the former coastal town buildings, were built in the first half of the 19th century. Due to the access to the Puck Bay and the Baltic Sea, they were located mainly at Wiejska St. and are an example of the so-called "Half-timbered construction".

Brick walls with wooden beams separating them, usually arranged in a grid. Only a few, mostly reconstructed houses have been preserved till the present day. Maszoperia restaurant is located in of them.

Interesting fact: A branch one of the Kashubian-Pomeranian Association is located in one of the reconstructed fishermen's hut at Wiejska St., which organizes thematic temporary exhibitions devoted to the culture of Kashubia, Kociewie and the entire Pomerania.

Fokarium Stacji Morskiej im. prof. Krzysztofa Skóry Instytutu
oceanografii Uniwersytetu Gdańskiego w Helu

Seal Sanctuary of the Marine Station named after prof. Krzysztof Skora
of the Institute of Oceanography of the University of Gdańsk in Hel

ADDRESS:
Hel
ul. Morska 2

www.fokarium.pl

GPS
54.60747262726355,
18.80069430505357

The Seal Sanctuary, as a part of a research and breeding facility, was established in 1999, and since 2003 there is a museum devoted in particular to the three largest species of predators in the Baltic: the grey, common and ringed seals.

At the exhibition visitors can learn about the history of seal and porpoise fishing in Baltic Sea. The facility organizes daily demonstrations during which visitors can witness seal feeding.

Interesting fact: Near the Seal Sanctuary, there is a "House of a porpoise", dedicated to the species dying out in Baltic Sea.

Fokarium, będące częścią placówki badawczo-hodowlanej, zostało założone w 1999 roku, a od 2003 roku znajduje się tam muzeum poświęcone w szczególności trzem największym, bałtyckim gatunkom drapieżników: foce szarej, pospolitej i obrączkowanej. W ramach wystawy zwiedzający mogą zapoznać się m.in. z historią połowów fok i morświnów na Bałtyku. Placówka organizuje codzienne prelekcje, podczas których zwiedzający mogą być świadkiem pokazów karmienia fok.

Ciekawostka: W pobliżu Fokarium znajduje się poświęcony ginącemu na Bałtyku gatunkowi „Dom Morświna”.

EuroVelo 10 : Etap 2 R10 Mierzei Helska

Kościół p.w. Św. Piotra i Pawła obecnie Muzeum Rybołówstwa w Helu

Church of St. Peter and Paul, currently the Fisheries Museum in Hel

ADDRESS:

Hel
Bulwar Nadmorski 2

<https://nmm.pl/muzeum-rybolowstwa/>

GPS

54.605042056527466,
18.80198566507609

Powstanie Kościoła pw. św. Piotra i Pawła w Helu datuje się na XV w. Uważany za najstarszy budynek w mieście do 1939 roku pełnił funkcję sakralną, aby podczas wojny stać się magazynem wojskowym. Od 1972 roku jest siedzibą Muzeum Rybołówstwa, w którym udostępniana jest wystawa stała, przedstawiająca m.in. dzieje połowów ryb na terenie Zatoki Gdańskiej. Wyróżniającymi się elementami muzeum są odlany w 1749 roku dzwon kościelny oraz 21-metrowa wieża stanowiąca punkt widokowy na panoramę miasta i Zatokę Gdańską.

Ciekawostka: Wokół zabytkowego budynku dawnego kościoła znajduje się jedyny w Polsce skansen, ukazujący tradycyjne jednostki rybackie m.in. bezpokładową łódź do połowów przybrzeżnych oraz drewnianą łódź motorową.

Establishment of Church of st. Peter and Paul in Hel dates back to the 15th century. Considered the oldest building in the city, until 1939 it had been used for sacred purposes, to then become a military warehouse during the war. Since 1972, the Fisheries Museum is located there, with a permanent exhibition presenting the history of fishing in the Gulf of Gdańsk.

Distinctive elements of the museum are the casted in 1749 church bell, and the 21-m high tower, which is a viewpoint from where the panorama of the city and the Gdańsk Bay can be observed.

Interesting fact: The historical building of the former church is surrounded by an open-air museum - the one of a kind in Poland, showing traditional fishing vessels, among others: a deckless boat for coastal fishing and a wooden speedboat.

Latarnia Morska Hel Hel Lighthouse

ADDRESS:
Hel
ul. bałtycka 4

<https://pomorskie.travel/punkty-poi/latarnia-morska-hel/>

GPS
54.599964,
18.811812

Wybudowana w 1942 roku latarnia morska usytuowana jest na cyplu Półwyspu Helskiego obok fundamentów pierwszej murowanej latarni morskiej na Helu. Obok budowli znajduje się Dom Latarników z poł. XIX w., który po odrestaurowaniu pełni funkcję pensjonatu. Latarnia Morska została udostępniona dla zwiedzających dopiero w 1994 roku, ponieważ wcześniej był to teren zmilitaryzowany, niedostępny dla zwykłych obywateli. Ponad czterdziesto metrów obiekt składa się z ośmiokątnej wieży wykonanej z ciemnoczerwonej cegły, a z jego szczytu rozpościera się widok na panoramę Helu, Zatokę Gdańską oraz morze.

Ciekawostka: Jej poprzedniczką była uruchomiona w 1826 roku pierwsza murowana latarnia morska na Helu, która we wrześniu 1939 roku ze względów strategicznych została wysadzona w powietrze przez obrońców Helu.

Built in 1942, the lighthouse is situated on the tip of Hel Peninsula, next to foundations of the first brick lighthouse in Hel. Next to the building, there is the Lighthouse Keepers House from the middle of the 19th century, after restoration it is used as a guesthouse.

The Lighthouse is open to visitors since 1994, previously it used to be a militarized area, inaccessible to ordinary citizens. The over 40m-high building consists of an octagonal tower made of dark red brick; from its top there is a panoramic view of Hel, Gdańsk Bay and the sea.

Interesting fact: Its predecessor was the first brick lighthouse on Hel, launched in 1826. In September 1939 blown up by defenders of Hel for strategic reasons.

EuroVelo10: Etap 2 - R10 Hel

Wybrane miejsca wypoczynku dla rowerzystów **Selected resting places for cyclists**

54.83003395202663
18.244211852879655

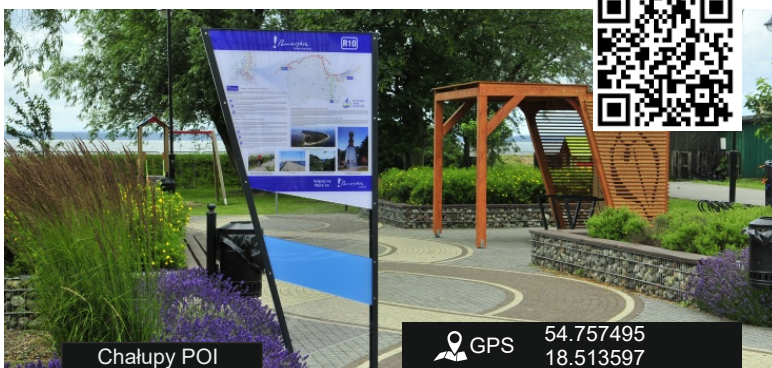
Ostrowo POI

GPS

54.78934607303175
18.414339002474538

Władysławowo POI

GPS

54.757495
18.513597

Chałupy POI

Pomorskie EuroVelo10 / 13

ETAP III
GDYNIA, SOPOT, GDAŃSK
200 km

Odcinek EuroVelo 10 Gdynia, Gdańsk, Sopot zaczyna się w Gdyni poprzez Sopot i kończy się na granicy Gdańska, prowadząc wzdłuż Bałtyku przez trzy trójmiejskie miasta. Na tym obszarze znajduje się wiele miejsc o znaczeniu historycznym i kulturowym, do których można zaliczyć m.in. Muzeum Emigracji, Muzeum II Wojny Światowej, Bazylika Mariacka, Muzeum Narodowe, czy też Archikatedra Oliwska. Ta część trasy pozwala podziwiać również zarówno nadmorskie tereny, jak i historyczną zabudowę Gdyni, Gdańska i Sopotu.

The section of EuroVelo 10 Gdynia, Gdańsk, Sopot begins in Gdynia through Sopot and ends on the border of Gdańsk, leading along the Baltic Sea through three Tricity cities. There are many places of historical and cultural importance in this area, including The Emigration Museum, the Museum of the Second World War, St. Mary's Basilica, the National Museum, or the Oliwa Cathedral. This part of the route also allows to admire both coastal areas and the historic buildings of Gdynia, Gdańsk and Sopot.

Punkty na trasie / Waypoints on the route: Gdynia - Sopot - Gdańsk

<https://pomorskie.travel/eurovelo/>

<http://efoz.org.pl>

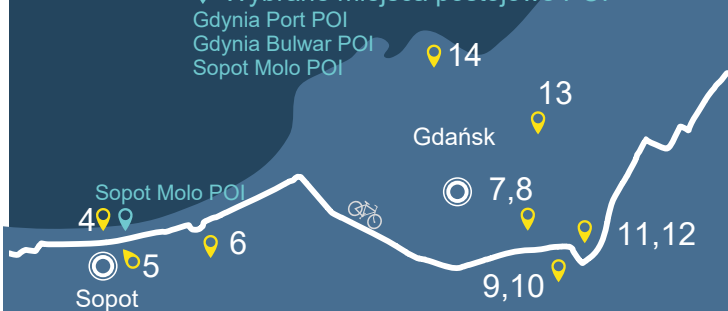
Obiekty dziedzictwa kulturowego i naturalnego

Objects of cultural and natural heritage

- 1 Dworzec Morski obecnie Muzeum Emigracji w Gdyni.**
Marine Station, currently the Emigration Museum in Gdynia.
- 2 Gdynia – historyczny układ urbanistyczny śródmieścia.**
Gdynia – historical urban layout of the downtown.
- 3 Dom Żeglarza Polskiego obecnie Akademia Morska w Gdyni.**
Polish Sailor's House, currently Gdynia Maritime University.
- 4 Zespół mola spacerowego w Sopocie / Sopot Pier.**
- 5 Zakład Balneologiczny w Sopocie / Balneology Division in Sopot.**
- 6 Gdańsk-Oliwa - zespół pocystersko-katedralny - Pomnik historii / Gdańsk Oliwa - post-Cistercian-cathedral complex monument of history (Cisterian monastery complex).**
- 7 Reduta Napoleońska i Fort Grodzisko na Górze Gradowej, obecnie Hevelianum.**
Napoleonic redoubt and Grodzisko Fort on Gradowa Hill, currently Hevelianum.
- 8 Stocznia Gdańska, miejsce narodzin Solidarności - pomnik historii / Gdańsk Shipyard, place of birth of Solidarity - historical monument.**
- 9 Wielki Młyn, obecnie Muzeum Bursztynu / The Great Mill, currently the Museum of Amber.**
- 10 Gdańsk – miasto w zasięgu obwarowań z XVII wieku - pomnik historii.**
Gdańsk – the city surrounded by fortifications from the 17th century.
- 11 Kościół p.w. Wniebowzięcia NMP (Bazylika Mariacka w Gdańsku).**
Basilica of St. Mary of the Assumption of the Blessed Virgin Mary in Gdańsk.
- 12 Zespół klasztoru franciszkańskiego – obecnie Muzeum Narodowe w Gdańsku (w klasztorze).**
Franciscan monastery complex – currently the National Museum in Gdańsk (in the monastery).
- 13 Twierdza Wisłoujście - pomnik historii / Wisłoujście fortress - historical monument.**
- 14 „Pole bitwy na Westerplatte” - pomnik historii.**
„The place of Battle of Westerplatte” - historical monument

Wybrane miejsca postojowe POI

Gdynia Port POI
Gdynia Bulwar POI
Sopot Molo POI

Co-funded by
the European Union

Dworzec Morski obecnie Muzeum Emigracji w Gdyni
Marine Station, currently the Emigration Museum in Gdynia

ADDRESS:
Gdynia
ul. Polska 1

<https://polska1.pl/>

GPS
54.533056,
18.547778

Built in 1933 the Marine Station in Gdynia served as a passenger base until 1987 managing the transatlantic shipping. Located at the French Quay and Witold Gombrowicz square the object was added to the register of monuments in 1990. In 2015 it was converted into the Emigration Museum.

Wybudowany w 1933 roku Dworzec Morski w Gdyni do 1987 roku pełnił rolę bazy pasażerskiej obsługującej m.in. żeglugę transatlantycką. Zlokalizowany przy Nabrzeżu Francuskim i skwerze Witolda Gombrowicza obiekt został wpisany do rejestru zabytków w 1990 roku, a w 2015 roku został zaadaptowany na Muzeum Emigracji. Placówka ta prowadzi działalność naukowo-badawczą, edukacyjną oraz wystawienniczą, która pokazuje pełną historię emigracji ludności polskiej. Na placu przed Dworcem Morskim od 1965 roku stoi pomnik poświęcony Ludziom Morza. Cztery wydobyte z basenu portowego glazy symbolizują portowca, marynarza, rybaka oraz stoczniońca.

Ciekawostka: Do najcenniejszych eksponatów muzeum zalicza się m.in. korespondencję św. Jana Pawła II z politologiem i doradcą prezydentów USA, profesorem Zbigniewem Brzezińskim, w której poruszane były tematy dotyczące problemów polityki międzynarodowej związanej z Polską.

The facility conducts scientific research, educational and exhibition activities devoted to history of emigration of Polish citizens. Since 1965 there is a monument on the square in front of the Marine Station dedicated to People of the Sea. Four stones extracted from the port basin symbolize a portman, sailor, fisherman and a shipbuilder.

Interesting fact: The most valuable exhibits include the correspondence of St. John Paul II with professor Zbigniew Brzeziński – political scientist and US presidents' assistant – mentioning topics related to international politics concerning Poland.

EuroVelo 10 : Etap 3 Gdynia, Sopot, Gdańsk

Gdynia – historyczny układ urbanistyczny śródmieścia

Gdynia – historical urban layout of the downtown

ADDRESS:
Gdynia

<https://www.gdynia.pl/>

GPS
54.519167,
18.539444

„Gdynia – historyczny układ urbanistyczny śródmieścia” obejmuje ukształtowaną w okresie międzywojennym część centrum Gdyni, która w 2015 roku została ogłoszona pomnikiem historii. Na terenie o powierzchni ponad 90 ha intensywnej zabudowy (ok. 450 budynków) wyróżnić można trzy fazy osadnicze: wiejską, letniskową oraz miejską. Jest to układ urbanistyczny nacechowany takimi elementami modernistycznymi jak prostota, nowoczesna konstrukcja i funkcjonalność, który jednocześnie charakteryzuje się utrzymaniem pierwotnych funkcji użytkowych obiektów oraz oryginalnego nazewnictwa ulic, placów czy budynków.

Ciekawostka: Gdynia to zbudowane wraz z portem od podstaw miasto, które w okresie międzywojennym uznawane było za polską „bramę na świat” i symbol II Rzeczypospolitej.

„Gdynia – historical urban layout of the downtown” includes part of the Gdynia centre, which was formed during the interwar period and pronounced historical monument in 2015. The 90 ha area of dense urban development (around 450 buildings) cover three settlement phases: rural, resort and municipal.

It is the biggest in Poland urban layout created according to modernism rules, where primary utility functions of objects were maintained as well as the original names of streets, squares and buildings.

Interesting fact: Gdynia is a city built from a scratch together with port. During the interwar period it used to be recognized as the Polish „gate to the world” and symbol of the 2nd Republic of Poland.

Dom Żeglarza Polskiego obecnie Akademia Morska w Gdyni
Polish Sailor's House, currently Gdynia Maritime University

ADDRESS:
Gdynia
ul. Morska 81/87

[https://pomorskie.travel/punkty-poi/
dom-zeglarza-polskiego-w-gdyni/](https://pomorskie.travel/punkty-poi/dom-zeglarza-polskiego-w-gdyni/)

GPS
54.51853,
18.55524

Zbudowany w 1937 roku Dom Żeglarza Polskiego, to jeden z najbardziej charakterystycznych gdyńskich budynków. Środkowa zaokrąglona część modernistycznego obiektu z daszkiem i nadbudówką przypomina mostek kapitański i nawiązuje do stylistyki okrętowej. Pierwotnie budynek miał pełnić funkcję centrum polskiego żeglarza, a w jego wnętrzu umieszczono m.in. hall, salę zebrań, pomieszczenia klubowe oraz kryty basen. Wybuch II wojny światowej zrewidował jednak plany dotyczące obiektu, w którym obecnie mieści się Wydział Nawigacyjny Uniwersytetu Morskiego.

Ciekawostka: W Domu Żeglarza Polskiego działa planetarium, które zostało dobudowane do obiektu od strony marina w latach 70. XX wieku.

Built in 1937 Polish Sailor's House is one of Gdynia most characterisitic buildings. The central, rounded part of this modernist building with a roof and superstructure resembles captain's bridge and refers to the nautical style. Originally, the building was supposed to serve as a centre for Polish sailors, with a hall, meeting room, club rooms and a indoor swimming pool inside.

The outbreak of World War II however revised plans regarding the building, which nowadays houses the Navigation Department of the Maritime University.

Interesting fact: There is a planetarium inside the Polish Sailor's House, which was added to the object from the side of marina in the 1970's.

EuroVelo 10 : Etap 3 Gdynia, Sopot, Gdańsk

Zespół moła spacerowego w Sopocie (Założenie kuracyjno-zdrowotne)

Sopot Pier

ADRESS:
Sopot
Plac Zdrowowy 2

[https://pomorskie.travel/artykuly/
the-pier-in-sopot/](https://pomorskie.travel/artykuly/the-pier-in-sopot/)

GPS

54.44886012494394,
18.573433742531172

Pierwszy pomost w Sopocie powstał w 1827 roku, miał 31,5 metra długości i pełnił funkcję rybackiej przystani. Nic wtedy nie zapowiadało, że w przyszłości będzie to jedno z najbardziej charakterystycznych miejsc w całym Trójmieście. Obecnie po licznych przebudowach, w tym kluczowej w 1928 roku, moło posiada część spacerową o długości 511,5 m i jest to najdłuższy tego typu obiekt w basenie Morza Bałtyckiego. W 2011 roku na końcu pomostu, poprzez dołączenie do jego konstrukcji składającej się z czterech ścian falochronu, wybudowana została marina dla ponad 100 jachtów.

Ciekawostka: W sezonie letnim na sopockim pomoście po zachodzie słońca organizowane są pokazy filmowe odbywające się w ramach kina plenerowego. Pokazy filmowe są darmowe, natomiast bilet wejścia na moło jest niezbędny.

The first platform in Sopot was built in 1827, it was 31,5m long and served as a fishing harbor. At the time, no one had expected that it would have become in future one of the most characteristic spots in the whole Tricity.

After numerous reconstructions including the key one in 1928, the pier includes a 511,5 m long walking part and is the longest object of this type in the area of Baltic Sea basin. In 2011 by adding a construction of four wall breakwater at the end of the pier, a marina for over 100 yachts was built.

Interesting fact: During the summer season there is an outdoor cinema organized on the Sopot pier. The film shows held at the sunset are free, however a ticket to enter the pier is required anyway.

Zakład Balneologii w Sopocie Balneology Division in Sopot

ADDRESS:
Sopot
Plac Zdrojowy

[https://pomorskie.travel/punkty-poi/
latarnia-morska-w-sopocie/](https://pomorskie.travel/punkty-poi/larnia-morska-w-sopocie/)

GPS

54.44550645193752,
18.570430282666496

Wybudowany w 1903 roku w stylu eklektycznym przy wejściu na sopockie moło Zakład Balneologiczny stanowi przykład architektury kurortowej, charakterystyczny dla uzdrowisk z przełomu XIX i XX wieku. Nad głównym wejściem do obiektu, w którym swoją siedzibę ma obecnie Zakład Rehabilitacji Leczniczej, znajduje się rzeźba syreny i trytona oraz jeden z najstarszych sopockich herbów miasta. Budynek wyróżniają także zlokalizowane w sali zabiegowej secesyjne witraże wykonane przez Ferdynanda Mullera z Quedlinburga.

Ciekawostka: Przypominający wieżę komin Zakładu Balneologicznego w przeszłości pełnił rolę latarni morskiej, a obecnie jest znakomitym punktem widokowym, gdzie w dalszym ciągu wykorzystywane są urządzenia optyczne - świetlne.

Built in 1903 in eclectic style at the entrance to the Sopot pier the Balneology Division is an example of resort architecture, typical for resorts from the turn of the 19th and 20th centuries. Above the entrance to the building there is a sculpture of mermaid and triton and one of Sopot oldest coats of arms. The object is unique also because of the stained glass windows created by Ferdinand Muller of Quedlinburg.

Interesting fact: Chimney of the Balneology Division, which looks like a tower, used to serve also as a lighthouse. Currently is is a great viewpoint, where the optical and lighting devices installed there are still in use.

EuroVelo 10 : Etap 3 Gdynia, Sopot, Gdańsk

Gdańsk-Oliwa - zespół pocystersko-katedralny Pomnik historii

Gdańsk Oliwa - post-Cistercian-cathedral complex
monument of history (Cisterian monastery complex)

ADRESS:
Gdańsk
Cystersów 17

<https://pomorskie.travel/punkty-poi/katedra-oliwska/>

GPS
54.410989,
18.559127

The post-Cisterian-cathedral complex in Oliwa evolved from the established in 1186 Cisterian monastery. The sacred buildings located here had been often destroyed and rebuilt, their current form comes from the 2nd half of the 14th century. Oliwa Cathedral is the most important object – the longest church in Poland

(107m), where 18th century „Great Organs” are located and regular organ concerts are held. There are elements of the sacred art in the temple as well, created in Renaissance, Baroque, Rococo or Classicist styles, e.g., founded in 1688 the Baroque monumental main altar or the late Renaissance St.Trinity altar.

Interesting fact: In 1660 in the Cisterian monastery in Oliwa the peace was signed ending the so called Swedish Deluge.

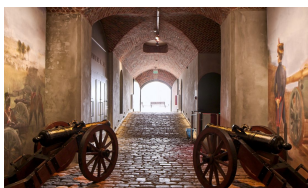
Zespół pocystersko-katedralny w Oliwie wywodzi się od ufundowanego w 1186 roku klasztoru cysterskiego. Zlokalizowane w tym miejscu budynki sakralne na przestrzeni wieków były często niszczone i odbudowywane, a ich obecny kształt pochodzi z drugiej połowy XIV wieku. Najważniejszym obiektem jest Archikatedra Oliwska – najdłuższy kościół w Polsce (107 m), gdzie znajdują się XVIII-wieczne „Wielkie Organy” i organizowane są cykliczne koncerty organowe. W świątyni znajdują się również elementy sztuki sakralnej wykonane w stylu renesansowym, barokowym, rokokowym czy też klasycystycznym m.in. ufundowany w 1688 roku monumentalny barokowy ołtarz główny oraz późnorenesansowy ołtarz św. Trójcy.

Ciekawostka: W klasztorze cystersów w Oliwie podpisano w 1660 roku pokój kończący tzw. „Potop Szwedzki”.

Reduta Napoleońska i Fort Grodzisko na Górze Gradowej, obecnie Hevelianum

Napoleonic redoubt and Grodzisko Fort on Gradowa Hill,
currently Hevelianum

ADDRESS:
Gdańsk
ul.. Gradowa

<https://pomorskie.travel/punkty-poi/grodzisko-w-gdansk/>

GPS

54.357394,
18.640645

Górująca nad centrum Gdańska Góra Gradowa to przestrzeń, która w średniowieczu stanowiła dla Gdańszczan miejsce kultu. Jej funkcja została zmieniona w 1655 roku, kiedy to wzniesiono fortyfikacje, które przez lata pełniły rolę centralnego punktu obrony Gdańska. Ich kluczowa rozbudowa miała miejsce za czasów napoleońskich. W latach 1811-1812 powstała tam m.in. reduta napoleońska – dwukondygnacyjna i pięcioboczna budowla baterii artyleryjskiej, która jest obecnie najstarszym murowanym obiektem wchodzącym w skład zlokalizowanego obecnie na Górze Gradowej Centrum Hewelianum – interaktywnego centrum nauki.

Ciekawostka: W 2000 roku na Górze Gradowej wybudowano ponad 16-metrowy Krzyż Milenijny, który upamiętnia 2000-lecie Chrześcijaństwa oraz 1000-lecie powstania Gdańska.

Towering over the centre of Gdańsk Gradowa Hill is the place where - in Middle Ages- Gdańsk cult life was held. Its function was changed in 1655, when fortifications were raised to serve as a central point of defense of Gdańsk.

Its key development took place in the Napoleonic era. In the years 1811-1812 Napoleonic redoubt was built – two level and pentagonal artillery battery building, which is now the oldest brick object included in the Hevelianum Centre – interactive scientific centre - located now on Gradowa Hill.

Interesting fact: In 2000 a 16m-high Millennium Cross was raised on Gradowa Hill to commemorate 2000 years of Christianity and 1000 years of Gdańsk.

EuroVelo 10 : Etap 3 Gdynia, Sopot, Gdańsk

Stocznia Gdańska, miejsce narodzin Solidarności
-Pomnik historii

Gdańsk Shipyard, place of birth of Solidarity
historical monument

ADRESS:
Gdańsk
Plac Solidarności 1

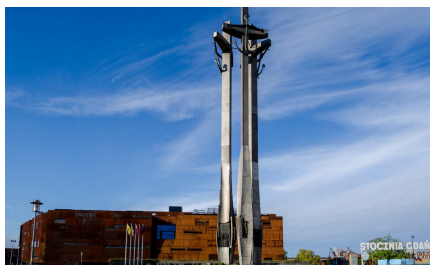
www.ecs.gda.pl

GPS
54.36141300223862,
18.649890201919007

Początki budownictwa okrętowego w Gdańsku sięgają lat 70. XV w., a pierwsze stocznie na terenie miasta założono w I połowie XIX wieku. Ich tradycje kontynuowała od 1945 roku Stocznia Gdańska, na terenie której odbywały się również wydarzenia ważne dla losów polskiej demokracji: protesty robotników w grudniu 1970 roku, podpisanie w 1980 roku porozumień sierpniowych czy też powstanie NSZZ „Solidarność”. Cały teren, na którym znajduje się Plac Solidarności wraz z odsłoniętym w 1980 roku Pomnikiem Poległych Stoczników 1970, mur i sala BHP został wpisany do rejestru zabytków.

Ciekawostka: Na terenie dawnej Stoczni Gdańskiej znajduje się Europejskie Centrum Solidarności – instytucja kultury którego celem jest m.in. upowszechnienie dziedzictwa „Solidarności” oraz czynne uczestnictwo w budowie tożsamości europejskiej.

The beginnings of shipbuilding in Gdańsk date back to the 70s of the 15th century, and the first shipyards in the city were established in the first half of the 19th century. From 1945 these traditions were continued by the Gdańsk Shipyard. The place where events important for the fate of Polish democracy were held: workers' protests in December 1970, signing of the August agreements in 1980, or establishment of the Solidarity Trade Union.

The entire area where the Solidarity Square is located together with opened in 1980 Monument to the Fallen Shipyard Workers 1970; the wall and the BHP Hall were added to the register of monuments.

Interesting fact: The European Solidarity Centre is located on the territory of the former Gdańsk Shipyard - a cultural institution aim of which is, among others, the dissemination of the "Solidarity" heritage and active participation in building of the European identity.

Wielki Młyn obecnie Muzeum Bursztynu The Great Mill, currently the Museum of Amber

ADDRESS:
Gdańsk
ul. Wielkie Młyny 16

[https://pomorskie.travel/artykuly/
mlyn-i-bursztynowy-skarb/](https://pomorskie.travel/artykuly/mlyn-i-bursztynowy-skarb/)

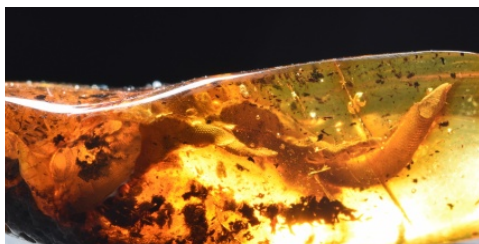

GPS

54.35406651510673,
18.649949269470998

Built in 1350 on Radunia Channel the Great Mill was one of the biggest industrial investments in 14th century Europe. The building with a characteristic huge gable roof was equipped with 18 water wheels with a 5m diameter and until 1945 it served as a mill, granary and a bakery.

The object was seriously damaged at the end of the World War II. After the reconstruction it was used as a warehouse, disco, games room or shopping mall. Since 2021 Museum of Amber is placed there.

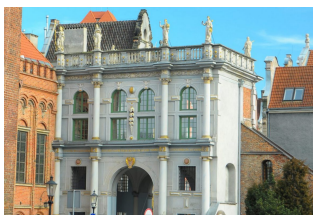
Interesting fact: In 1939 the daily production of flour in the Great Mill was 200 tonnes.

EuroVelo 10 : Etap 3 Gdynia, Sopot, Gdańsk

Gdańsk – miasto w zasięgu obwarowań z XVII wieku
Pomnik historii

Gdańsk – the city surrounded by fortifications from the 17th century

ADDRESS:
Gdańsk

<https://pomorskie.travel/punkty-poi/ratusz-glownego-miasta-oddzial-muzeum-gdanska/>

GPS

54.3475,
18.645278

Uznana w 1994 roku za pomnik historii zabytkowa część miasta znajduje się w obrębie XVII-wiecznych fortyfikacji miejskich, które obecnie składają się na śródmieście Gdańskie. Na terenie tym zlokalizowane są jedne z najbardziej interesujących gdańskich zabytków i atrakcji: Ulica Długa, Ratusz Głównego Miasta, Dwór Artusa, Długi Targ, Fontanna Neptuna, Bazylika Mariacka, Żuraw Gdański, Reduta Koszarowa, statek muzeum SS Soldek, Narodowe Muzeum Morskie w Gdańsku, drewniana dzwonnica z 1777, czy liczne kamienice stanowiące przykład dawnej zabudowy gdańskiej z przedprożami.

Ciekawostka: W XVII wieku zaczął się tzw. złoty okres w historii Gdańska. Miasto było jednym z najbogatszych w Europie i przyciągało znane osobistości, a jedną z nich mógł zostać Jan Sebastian Bach, który bezskutecznie zabiegał o uzyskanie stanowiska kapelmistrza Kościoła Mariackiego.

Pronounced in 1994 historical monument the historical part of the city is located within the 17th century city fortifications, which currently form Gdańsk downtown. One of the most interesting historical objects and attractions are located in this area: Long Street, Main City Hall, Artus Court, Long Market, Neptune's Fountain,

St. Mary's Basilica, Gdańsk Crane and numerous tenement houses with porches – typical for historical Gdańsk.

Interesting fact: 17th century is the so called golden period in the history of Gdańsk. The city was one of the richest in Europe, it attracted many famous personalities, including Jan Sebastian Bach, who unsuccessfully tried to apply for the position of the Kapellmeister of St. Mary's Church.

Kościół p.w. Wniebowzięcia NMP
(Bazylika Mariacka w Gdańsku)

Basilica of St. Mary of the Assumption of the Blessed
Virgin Mary in Gdańsk

ADDRESS:
Gdańsk
ul. Podkramarska 5

<https://bazylikamariacka.gdansk.pl/>

54.34994733152244,
18.65330613346934

Nazywany „Koroną Gdańska” Kościół p.w. Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny został zbudowany w latach 1343-1502 i stanowi przykład gotyku ceglanego, popularnego w krajach basenu Morza Bałtyckiego. Świątynia, która w 1965 roku bullą papieską Pawła VI została podniesiona do godności Bazyliki, zachowała swoją historyczną architektoniczną formę. Kościół charakteryzuje się bogatym wystrojem wnętrza, tworzonym przez liczne dzieła z epoki średniowiecza. Na wyróżnienie zasługuje m.in. Piękna Madonna Gdańska XV-wieczna figura przedstawiająca Marię z Dzieciątkiem Jezus czy ołtarz główny wykonany na początku XVI w. przez Michała z Augsburga.

Ciekawostka: Bazylika Mariacka jest jednym z największych ceglanych kościołów na świecie.

Known as the "Crown of Gdańsk", the Church of The Assumption of the Blessed Virgin Mary was built in the years 1343-1502 and is an example of brick Gothic, popular in the countries of the Baltic Sea basin. The temple, which was raised to the dignity of a basilica in 1965 by the papal bull of Paul VI, has preserved its historical architectural form.

What is typical for this church is the rich interior design, created by the numerous works of art from the Middle Ages. Worth mentioning is, among others – the Beautiful Madonna of Gdańsk - 15th century sculpture depicting Mary with the Baby Jesus; or the main altar made at the beginning of the 16th century by Michael of Augsburg.

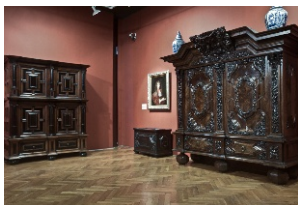
Interesting fact: The Basilica is one of the biggest brick churches in the world.

EuroVelo 10 : Etap 3 Gdynia, Sopot, Gdańsk

Zespół klasztoru franciszkańskiego – obecnie Muzeum Narodowe w Gdańsku (w klasztorze)

Franciscan monastery complex – currently the National Museum in Gdańsk (in the monastery)

ADDRESS:
Gdańsk
ul. Toruńska 1

<https://pomorskie.travel/punkty-poi/muzeum-narodowe-w-gdansk/>

GPS

54.40158961200045,
18.678100047552633

Muzeum Narodowe w Gdańsku, którego główna siedziba mieści się w zabytkowych budynkach założonego w 1419 roku dawnego klasztoru franciszkańskiego, jest jednym z najstarszych muzeów w Polsce. Otwarta w 1948 roku placówka powstała z połączenia założonych w II połowie XIX. wieku Muzeum Miejskiego oraz Muzeum Rzemiosła Artystycznego. Najcenniejszym eksponatem w muzeum jest znajdujący się w Oddziale Sztuki Dawnej obraz Hansa Memlinga „Sąd Ostateczny”. Powstały między 1467 a 1471 rokiem tryptyk, który pierwotnie miał znaleźć się w kaplicy San Michele w kościele San Bartolomeo pod Florencją, po licznych zmianach miejsca pobytu w 1958 roku na stałe trafił do Muzeum Narodowego w Gdańsku.

Ciekawostka: Kopia obrazu „Sąd Ostateczny” znajduje się w gdańskim Kościele Mariackim. Wisi ona dokładnie tam, gdzie przed laty znajdował się oryginał przekazany do świątyni jeszcze w XV w. przez gdańskiego kapra Pawła Benka.

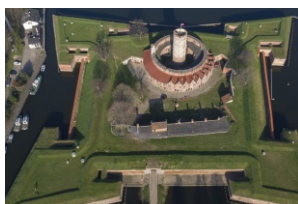
The National Museum of Gdańsk, which is located mainly in the historical buildings of the former Franciscan monastery founded in 1419, is one of the oldest museums in Poland. Opened in 1948 the object was established as a result of merger of the Municipal Museum and the Museum of Artisanal Handicraft founded in the second half of 19th century.

The most valuable exhibit is the painting by Hans Memling „The Last Judgement”, located in the Department of Ancient Art. Created between 1467 and 1471, the triptych, which originally was supposed to be housed in San Michel chapel of San Bartolomeo church near Florence, after several changes of location arrived to the National Museum in Gdańsk in 1958.

Interesting fact: The copy of „The Last Judgement” painting is located in the Church of The Assumption of the Blessed Virgin Mary. It is hanging exactly there, where years before the original was located, donated to the temple in 15th century by Paweł Benek, a Gdańsk privateer - kaper.

Twierdza Wisłoujście - Pomnik historii Wisłoujście fortress - historical monument

ADDRESS:
Gdańsk
Stara Twierdza 1

<https://pomorskie.travel/punkty-poi/twierdza-wisloujscie-oddzial-muzeum-gdanska/>

54.396921970029425,
18.68033661916604

Twierdza Wisłoujście to kompleks militarnych obiektów, których budowę zapoczątkowano w 1482 roku od wzniesienia murowanej wieży obronnej, która do 1758 roku pełniła także rolę latarni morskiej. Do istotnych momentów w historii rozbudowy fortyfikacji należy zaliczyć m.in. powstanie w latach 80. XVI wieku czterobastionowego Fortu Carre czy też budowę w latach 20. XVII wieku Szańca Wschodniego oraz Zachodniego. Twierdza po zakończeniu I wojny światowej straciła swój militarny charakter oraz została poważnie zniszczona w wyniku bombardowań w 1945 roku. Trwające do dzisiaj prace rekonstrukcyjno-remontowe rozpoczęto w połowie lat 10. XXI wieku, a po ich planowanym zakończeniu w 2023 roku obiekt ten będzie w pełni dostępny dla turystów.

Ciekawostka: Twierdza w XIX wieku pełniła także funkcję więzienia, skąd w 1897 roku w sylwestrową noc uciekł berliński literat dr. Richard Wrede.

Wisłoujście fortress is a complex of military facilities, the construction of which began in 1482 by raising a brick defense tower, which from 1758 served also as a lighthouse. The significant moments in the history of the development of the fortifications include, among others the construction of the four-bastion Fort Carre in the 80s

of the 16th century or the construction of the Eastern and Western ramparts in the 1720s. After the end of World War I, the fortress lost its military character and was seriously damaged as a result of bombing in 1945. The reconstruction and renovation works, which are still ongoing today, began in the mid-10s of the 21st century. Once they are finished as planned in 2023, the object will be fully available for tourists.

Interesting fact: The fortress in the 19th century was also used as a prison, from where on the New Year's Eve of 1897 the Berlin writer dr Richard Wrede managed to escape.

EuroVelo 10 : Etap 3 Gdynia, Sopot, Gdańsk

„Pole bitwy na Westerplatte” Pomnik historii

„The place of Battle of Westerplatte” historical monument

ADDRESS:
Gdańsk
ul. Majora Henryka Sucharskiego 70

<https://pomorskie.travel/artykuly/sladami-historii-westerplatte/>

GPS
54.406028,
18.675944

Westerplatte had been used for military purposes since the first half of the 17th century, but owes its fame to the heroic defense of the Gdańsk peninsula in the first week of the World War II. These events are commemorated by the 25m Monument to the Defenders of Coast built in 1966 –

one of the most characteristic tourist attractions in Gdańsk. Visitors to Westerplatte may see the three guardhouses, the "Fort" and "Power Plant" outposts, barracks, an ammunition warehouse and a shelter.

Interesting fact: The detailed course of the Battle of Westerplatte as well as other events from the September campaign may be studied in the Museum of the World War II opened in 2017 in Gdańsk.

Wybrane miejsca wypoczynku dla rowerzystów Selected resting places for cyclists

54.545666066033945
18.501001938750562

Gdynia Port POI

54.5080156902077,
18.553189242564276

Gdynia Bulwar POI

54.50790532696912
18.553008055124884

Sopot Molo POI

Pomorskie EuroVelo10 / 13

ETAP IV
GDAŃSK - JAZOWA
200 km

Odcinek Eurovelo 10/13 Gdańsk – Jazowa rozpoczyna się na granicy miasta Gdańska, a kończy w Jazowej - wsi leżącej na obszarze Żuław Wiślanych. Trasa prowadzi przez Żuławę Wiślaną, obszar leżący w delcie rzeki Wisły. Znajduje się na niej kilka charakterystycznych dla Żuław obiektów takich jak: mosty zwodzone, most obrotowy Żuławskiej Kolei Wąskotorowej, żuławskie domy podcieniowe czy zabytkowe kościoły.

The Eurovelo 10/13 Gdańsk - Jazowa section starts on the border of Gdańsk and ends in Jazowa - a village in the area of Żuławę Wiślaną. The route leads through Żuławę Wiślaną, an area lying in the delta of the Vistula River. There are several landmarks characteristic of Żuław, such as: drawbridges, the swing bridge of the Żuławę Narrow-Gauge Railway, Żuławę arcaded houses and historic churches.

Punkty na trasie / Waypoints on the route: Gdańsk - Mikoszewo Jantar - Nowy Dwór Gdański - Kmiecin - Jazowa

<https://pomorskie.travel/eurovelo/>

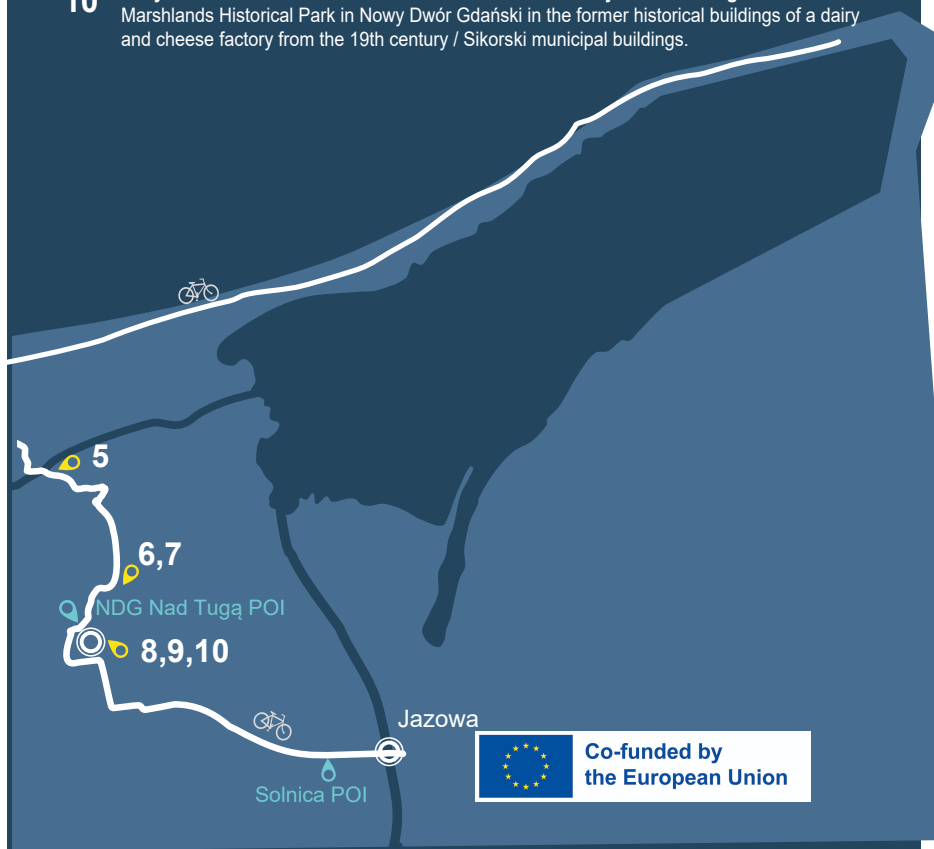
<http://efoz.org.pl>

Obiekty dziedzictwa kulturowego i naturalnego

Objects of cultural and natural heritage

- 1 Wyspa Sobieszewska – Obszar Chronionego Krajobrazu (Chata rybacka).**
Sobieszewo Island – Nature park (Fisherman's Hut).
- 2 Śluzy w Przegalini, Przekop Wisły / Water Locks in Przegalina, Vistula Piercing.**
- 3 Rezerwat Mewia Łacha - Świbno przeprawa promowa - Mikoszewo.**
Mewia Łacha (Seagull Sandbank) Reserve - Świbno ferry crossing - Mikoszewo
- 4 Zespół mostów w Rybinie / Complex of bridges in Rybina.**
- 5 Stacja pomp Chłodniewo i Most Zwodzony w Tujsku.**
The pumping station in Chłodniewo and the drawbridge in Tujsk.
- 6 Dom Podcieniowy „Mały Holender” w Cygance Żelichowie – obecnie karczma Żuławska.**
The "Small Dutchman" arcaded house in Cyganka Żelichów - now the Żuławska Inn
- 7 Kościół grekokatolicki pw. św. Mikołaja w Cyganek -Żelichowo.**
Greek Catholic Church of st. Nicholas in Cyganek-Żelichowo.
- 8 Zabudowa miejska Nowy Dwór Gdański / Municipal buildings of Nowy Dwór Gdański.**
- 9 Fabryka Stobbego, Mechandel - Żuławska Jałowcówka.**
Stobbe's Factory, Machandel – Marshlands Jałowcówka.
- 10 Żuławski Park Historyczny w Nowym Dworze Gdańskim w dawnych zabytkowych budynkach mleczarni i serowarni z XIX w. Zabudowa miejska Sikorskiego.**
Marshlands Historical Park in Nowy Dwór Gdański in the former historical buildings of a dairy and cheese factory from the 19th century / Sikorski municipal buildings.

EuroVelo 10 : Etap 4 Gdańsk - Jazowa (Elbląg)

Wyspa Sobieszewska – Obszar Chronionego Krajobrazu Sobieszewo Island – Protected Landscape Area

Wyspa Sobieszewska to dzielnica Gdańska nazywana ekologiczną wyspą, gdzie znajdują się m.in. typowa dla nadmorskich terenów chata rybacka oraz utworzony w 1959 roku i zajmujący powierzchnię 198 ha rezerwat przyrody „Ptasi Raj”. Na jego obszarze można zaobserwować ponad 300 gatunków ptaków, a do najciekawszych należą m.in. rybitwa białoczelna, zielonka czy podróżniczek. Teren rezerwatu został włączony do utworzonego w 1994 roku Obszaru Chronionego Krajobrazu Wyspy Sobieszewskiej.

ADDRESS:
Gdańsk
Wyspa Sobieszewska

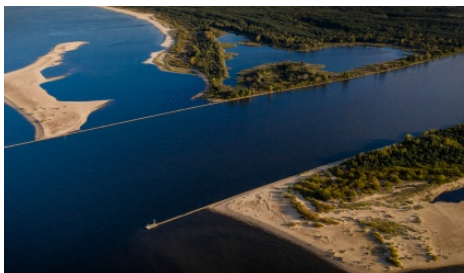
<https://www.wyspa.pl/>

GPS

54.34174131478636,
18.87326277116411

Ciekawostka: Na Wyspie mieści się 30-metrowa wieża ciśnień – Zbiornik Wodny Kazimierz, z umiejscowionym 10 m nad ziemią tarasem widokowym, z którego rozpościera się widok na Wyspę Sobieszewską, Żuławy Wiślane oraz Zatokę Gdańską.

Sobieszewo Island is a district of Gdańsk called an ecological island, with a typical for coastal areas fisherman's hut and established in 1959 nature reserve "Ptasi Raj" (Birds' Paradise) covering an area of 198 ha. Over 300 species of birds can be observed there; one of the most interesting are a little tern, green forage or a blue-tailed tern.

The area of the reserve was included in the Nature Park of Sobieszewo Island, established in 1994.

Interesting fact: There is a 30m high water tower on the island - the Kazimierz Water Reservoir, with a 10m-above-ground viewpoint terrace overlooking the Sobieszewo Island, Vistula Marshlands and the Bay of Gdańsk.

Śluzy w Przegalinie / Przekop Wisły Water Locks in Przegalina / Vistula Dug-through

ADDRESS:
Gdańsk
Przegalińska 60

<https://pomorskie.travel/punkty-poi/sluzaw-przegalinie/>

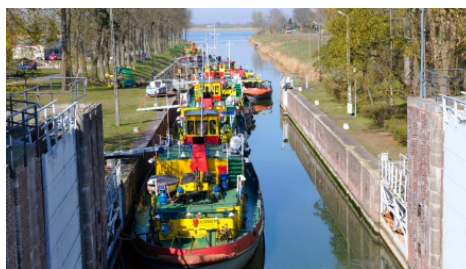
GPS

54.30965345794436,
18.920484967359954

Built at the end of the 19th century, in order to separate the old Vistula riverbed from the new, artificially created. The northern lock is located in the area of a former agricultural and fishing settlement - Przegalina. Closed in 1992, due to the deteriorating technical condition, and its role was taken over by the southern lock built in 1975-1981.

Currently, the historical northern lock and its equipment, including a piston pump with a combustion engine, as well as a system of pipes and valves are undergoing a renovation.

Wybudowana pod koniec XIX w., w celu oddzielenia starego koryta Wisły od nowego, sztucznie stworzonego nurtu, śluza północna usytuowana jest na terenie dawnej osady rolno-rybackiej – Przegalinie. Ze względu na pogarszający się stan techniczny została ona zamknięta w 1992 roku, a jej rolę przejęła wybudowana w latach 1975-1981 śluza południowa. Obecnie zabytkowa śluza północna i jej wyposażenie, do którego zalicza się m.in. pompa tłokowa z napędem spalinowym oraz system przewodów rurowych i zaworów, poddawane są renowacji.

Ciekawostka: W latach 1891-1893 powstał około 7-kilometrowy tzw. Przekop Wisły - sztuczne ujście Wisły usytuowane między Świbnem a Mikoszewem, który łączy Wisłę bezpośrednio z Zatoką Gdańską i zmniejsza zagrożenie wystąpienia powodzi na tym obszarze.

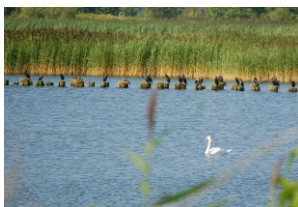
Interesting fact: In the years 1891-1893, the 7km long so called Vistula Dug-through - an artificial estuary of the Vistula between Świbno and Mikoszewo was built, connecting the Vistula directly with the Bay of Gdańsk and lowering the risk of flood in this area.

EuroVelo 10 : Etap 4 Gdańsk - Jazowa (Elbląg)

Rezerwat Mewia Łacha / Świbno przeprawa promowa / Mikoszewo

Mewia Łacha (Seagull Sandbank) Reserve / Świbno ferry crossing / Mikoszewo

ADDRESS:
Gdańsk
Wyspa Sobieszewska

<https://pomorskie.travel/punkty-poi/mewia-lacha/>

GPS
54.354982,
18.954117

Utworzony w 1991 roku faunistyczny rezerwat przyrody zajmując powierzchnię ok. 150 ha, a jego wielkość zmienia się w zależności od pory roku ze względu na przemieszczającą się linię brzegową. Na terenie „Mewiej Łachy” występują rzadko spotykane i podlegające ochronie w Polsce gatunki rybitw – ptaków pochodzących z rodziny mewowatych, do których zaliczyć można m.in. rybitwę białoczelną, rzeczną, czubatą oraz popielatą. Występują tutaj także zagrożone gatunki roślin takich jak: wyżpin jagodowy, groszek nadmorski, topola czarna oraz mikołajek płaskolistny.

Ciekawostka: Od końca kwietnia do połowy października zwiedzający rezerwat mogą skorzystać z przeprawy promowej ze Świbna do Mikoszewa, gdzie można zobaczyć m.in. żuławskie domy podcieniowe oraz dzwonnice.

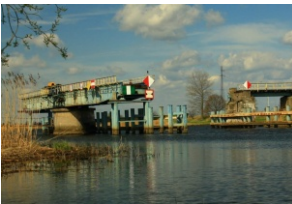
Established in 1991, the fauna nature reserve covers an area of approx. 150 ha. Its size varies, depending on the season of the year, due to the shifting coastline. Rare and protected in Poland species of terns - birds from the gull family, including the white-fronted tern, river tern, crested and grey tern – live in the area of “Mewia Łacha” (Seagull Sandbank).

There are also endangered species of plants, such as: *Silene baccifera*, seaside pea, black poplar and *Eryngium Planum*.

Interesting fact: From the end of April to mid-October, visitors to the reserve can also take a ferry from Świbno to Mikoszewo, to see the Marshlands' arcaded houses or a belfry.

Zespół mostów w Rybinie Complex of bridges in Rybina

ADDRESS:
Rybina

<https://stegna.pl/gmina-stegna/atrakcje-turystyczne/mosty-zwodzone-w-rybinie>

GPS

54.287410238163616,
19.11497697840262

Rybina to żuławska wieś, przez którą przepływają dwie rzeki: Szkarpawa oraz Wisła Królewiecka. W I połowie XX w. zbudowano tam trzy mosty, które są wykorzystywane do czasów obecnych. Kolejowy most obrotowy wybudowany w 1905 roku stanowi jeden z elementów trasy żuławskiej kolei wąskotorowej i jest zamykany dla ruchu wodnego tylko na czas przejazdu pociągu. Natomiast dwa mosty zwodzone tzw. żółty i niebieski zostały wybudowane w 1934 roku.

Ciekawostka: W pobliżu mostu obrotowego zlokalizowana jest przystań żeglarska z miejscem odpoczynku dla rowerzystów skąd można podziwiać te trzy zabytkowe obiekty.

Rybina is a village in Marshlands, where two rivers flow: Szkarpawa and Wisła Królewiecka. In the first half of the 20th century, three bridges were built there and they are still used today. The swing railway bridge, built in 1905, is one of the elements of the Marshlands' narrow-gauge railway route and is closed

to water traffic only for the duration of the train passage. The other two bascule bridges, the so-called yellow and blue were built in 1934.

Interesting fact: Near the swing bridge there is a sailing marina with a rest stop for cyclists from where all the three historical objects can be admired.

EuroVelo 10 : Etap 4 Gdańsk - Jazowa (Elbląg)

Stacja pomp Chłodniewo i Most Zwodzony w Tujsku
The pumping station in Chłodniewo and the drawbridge
in Tujsk

ADDRESS:
Chłodniewo

[www](http://www.petla-zulaw.pl/obiekty/stacja-pomp/458,stacja-pomp-chlodniewo.html)

<https://petla-zulaw.pl/obiekty/stacja-pomp/458,stacja-pomp-chlodniewo.html>

54.28327868291409,
19.115859122855127

Żuławy Wiślane zajmują powierzchnię ok. 170 tys. ha, z czego ok. 28% to położone poniżej poziomu morza i często zalewane w przeszłości obszary depresyjne. Od 1930 roku na tym terenie działa odpompowująca wodę stacja pomp w Chłodniewie, która zastąpiła mniej efektywne wiatraki odwadniające. Pod koniec II wojny światowej obiekt ten uległ uszkodzeniu w wyniku czego doszło do zalania obszaru Żuław do granicy Tczewa i Malborka, a jego osuszanie trwało do połowy lat 50. XX w.

Ciekawostka: Przy trasie w kierunku Nowego Dworu Gdańskiego znajduje się zbudowany w 1935 roku most zwodzony w Tujsku, który po zmodernizowaniu w 2019 roku umożliwia ruch turystyczny statków po rzece Tuga, a w jego bliskiej okolicy znajdują się przystanie kajakowe.

Żuławy Wiślane (The Vistula Marshlands) covers an area of approx. 170 thousand ha, of which approx. 28% are depression areas located below the sea level and often flooded in the past. From 1930, a water pump station in Chłodniewo operates in this area, replacing the less effective drainage windmills.

At the end of World War II, the pump was destroyed, resulting in flooding of the Marshlands up to the border of Tczew and Malbork, and its drainage lasted until the mid-1950s.

Interesting fact: On the route towards Nowy Dwór Gdański, there is a bascule bridge in Tujsk built in 1935, which, after being upgraded in 2019, enables tourist ships traffic on the Tuga River, and there are kayak marinas close to it.

Dom Podcieniowy „Mały Holender” w Cygance Żelichowie
obecnie karczma Żuławska

The "Small Dutchman" arcaded house in Cyganka Żelichów
- now the Żuławska Inn

ADDRESS:
Żelichowo 31A

[https://pomorskie.travel/artykuly/
zulawskie-domy-podcieniowe/](https://pomorskie.travel/artykuly/zulawskie-domy-podcieniowe/)

54.241709614236484,
19.14365268000009

Wybudowany w XVIII w. dom „Mały Holender” charakteryzuje się specyficzną budową z tzw. podcieniem oraz drewnianą konstrukcją szkieletową. Pierwotnie znajdował się we wsi Jelonki, jednak dzięki staraniom obecnych właścicieli budynek rozebrano, a następnie przewieziono i odtworzono z zachowaniem oryginalnego układu pomieszczeń w Żelichowie. Obecnie w obiekcie prezentującym dawne życie na Żuławach znajduje się karczma, w której można spróbować tradycyjnej, lokalnej kuchni, m.in. produkowanego na miejscu według specjalnej receptury sera Werderkäse.

Ciekawostka: Nazwa „Mały Holender” pochodzi od dawnej gospody, która w średniowieczu znajdowała się na tym terenie. W pobliżu budynku znajduje się przystań kajakowa przystosowana do obsługi turystyki rowerowej.

Built in the 18th century, the house "Small Dutchman" has a typical construction with the so-called arcade and a timber frame. Originally it was located in the village of Jelonki, but thanks to the efforts of the current owners, the building was deconstructed, then transported to Żelichów and

reconstructed keeping the original layout. Currently, in the facility presenting the old life in Marshlands there is an inn where you can try traditional local cuisine, incl. Werderkäse cheese produced on site according to a special recipe.

Interesting fact: The name "Little Dutchman" comes from an old inn that was located in this area in the Middle Ages. Near the building there is a kayak marina adapted to bicycle tourism.

EuroVelo 10 : Etap 4 Gdańsk - Jazowa (Elbląg)

Kościół grekokatolicki pw. św. Mikołaja w Cyganku -Żelichowo Greek Catholic Church of st. Nicholas in Cyganek-Żelichowo

Powstanie rzymskokatolickiego kościoła pw. św. Mikołaja datuje się na XIV w., a jego elementem charakterystycznym jest polichromia - wielobarwne malowidła pokrywające sufit, prezentujące m.in. sceny biblijne oraz patrona parafii. We wnętrzu świątyni zachowało się wyposażenie pochodzące z XVII i XVIII w., do którego można zaliczyć ołtarze oraz prospekt organowy. Obecnie budynek pełni w dalszym ciągu funkcję sakralną, ale w 2002 roku stał się cerkwią grekokatolicką.

ADRESS:
Żelichowo 31

<https://www.cyganek.ndg.pl/>

GPS

54.24163983989229,
19.142942635397854

Ciekawostka: Przy trasie EuroVelo10 w kierunku Nowego Dworu Gdańskiego zlokalizowany jest Cmentarz Jedenastu Wsi, którego powstanie datuje się na XVII w. Od 2006 roku na jego terenie znajduje się Lapidarium sepulkralne w Cyganku - filia Muzeum Żuławskiego.

Establishment of the Roman Catholic Church of st. Nicholas dates back to the 14th century, and its characteristic element is the polychrome - multi-colored paintings covering the ceiling, presenting biblical scenes and the patron of the parish. Inside the temple, equipment from the 17th and 18th centuries has been preserved, including altars

and an organ prospectus. Currently, the building is still used for sacred function, but in 2002 it became a Greek Catholic church.

Interesting fact: On the EuroVelo10 route towards Nowy Dwór Gdański, there is the Eleven Villages Cemetery, which dates back to the 17th century. Since 2006, there is a sepulchral lapidarium in Cyganek - a branch of the Marshlands Museum.

Zabudowa miejska Nowy Dwór Gdański Municipal buildings of Nowy Dwór Gdański

ADRESS:
Nowy Dwór Gdański

<https://miastonowydwor.pl/>

54.20805855301917,
19.11686249574006

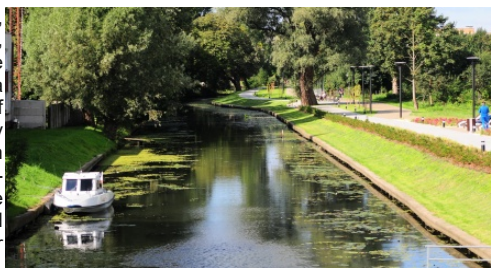
Located on the Tuga River, Nowy Dwór Gdański is a city, due to its location, called the "Capital of Vistula Marshlands". The attention of visitors is attracted by numerous historical urban buildings, including, the neo-gothic Church of the Transfiguration of the Lord from 1851, the former brewery complex from the

19th century, Lord from 1851, the former brewery complex from the 19th century, the water tower from 1909 or the steel and concrete bascule bridge built in 1936. In the neighbourhood of Nowy Dwór Gdański, several objects - the legacy of the former inhabitants of Marshlands can be found: hydrotechnical buildings, Mennonite cemeteries, Marshlands homesteads or typical arcaded houses.

Interesting fact: Near Nowy Dwór Gdański there is the village of Marzęcino, in which, according to the measurements of the Main Office of Geodesy and Cartography, there is the greatest Polish depression, located at a height of 2.07 m below sea level.

Nowy Dwór Gdański to położone nad rzeką Tugą miasto, które z uwagi na swoją lokalizację nazywane jest „Stolicą Żuław”. Uwagę odwiedzających przyciąga liczna zabytkowa zabudowa miejska, do przykładów której zaliczyć należy m.in. neogotycki Kościół Przemienienia Pańskiego z 1851 roku, zespół dawnego browaru z XIX wieku, wieżę ciśnień z 1909 roku czy wybudowany w 1936 roku most zwodzony o konstrukcji stalowo-betonowej. W okolicy Nowego Dworu Gdańskiego można natomiast znaleźć liczne obiekty stanowiące spuściznę po dawnych mieszkańcach Żuław: m.in. budowle hydrotechniczne, cmentarze mennonickie, zagrody żuławskie czy też charakterystyczne domy podcieniowe.

Ciekawostka: W pobliżu Nowego Dworu Gdańskiego znajduje się wieś Marzęcino, w której według pomiarów Głównego Urzędu Geodezji i Kartografii znajduje się największa polska depresja, leżąca na wysokości 2,07 m p.p.m.

EuroVelo 10 : Etap 4 Gdańsk - Jazowa (Elbląg)

Fabryka Stobbego, Machandel - Żuławska Jałowcówka Stobbe's Factory, Machandel – Marshlands Jałowcówka

ADDRESS:
Nowy Dwór Gdański
3 Maja 2

[https://pomorskie.travel/artykuly/
pomorskie-trunki/](https://pomorskie.travel/artykuly/pomorskie-trunki/)

54.21138627946379,
19.116534574440642

Żuławska wytwórnia wódek i likierów założona na terenie Nowego Dworu Gdańskiego przez holenderskiego mennonitę Petera Stobbego powstała w 1776 roku. Słynęła ona głównie z tzw. Machandla, jałowcowej wódki sprzedawanej w butelce o charakterystycznym beczułkowatym kształcie i etykietą przedstawiającą równoramienny krzyż. Działalność fabryki została zakończona w wyniku zniszczeń wojennych z 1945 roku, a z XIX-wiecznej zabudowy do czasów obecnych przetrwały nieużytkowane już dwa budynki: magazynowo - produkcyjny i produkcyjno - administracyjny.

Ciekawostka: Popularna jałowcówka spożywana jest według rytuału wymagającego wykorzystania specjalnego kieliszka o beczułkowatym kształcie, słiwki i wykałaczki.

The Marshlands vodka and liqueur factory was founded in Nowy Dwór Gdański by the Dutch Mennonite Peter Stobbe in 1776. It was famous mainly for the so-called Machandel, juniper vodka sold in a barrel shaped bottle, with a label showing an isosceles cross. The factory's operation was ended due to war damages in 1945.

What has been preserved from the nineteenth-century complex are the two buildings no longer in use – of former warehouse-production and production-administration functions.

Interesting fact: The popular juniper vodka is drunk according to a ritual that requires the use of a special barrel-shaped glass, a plum and a toothpick.

Żuławski Park Historyczny w Nowym Dworze Gdańskim w dawnych zabytkowych budynkach mleczarni i serowarni z XIX w.

Marshlands Historical Park in Nowy Dwór Gdański in the former historical buildings of a dairy and cheese factory from the 19th century.

ADDRESS:
Nowy Dwór Gdański
ul. Mikołaja Kopernika 17

<http://www.zph.org.pl/>

GPS

54.21302887175212,
19.11323493741576

Established in 1892, the cheese factory located in Nowy Dwór Gdański, was a place to use the first cooling system in Europe. These buildings served as a production facility until World War II, when the enterprises were nationalized. Later the complex was used by Spółdzielnia Transportu Wiejskiego and Gmina Spółdzielnia Samopomoc Chłopska.

From 1993 the Żuławy (Marshlands) Museum has been located there, after a reconstruction of the facility in 2011 renamed to "Żuławski Historical Park" ("Marshlands Historical Park"). It contains the largest exhibition devoted to the Mennonites in Poland.

Interesting fact: There is the Sikorskiego Street next to the Marshlands Historical Park, along which typical arcaded houses of Marshlands are situated.

Zlokalizowana w Nowym Dworze Gdańskim serowarnia wraz z mleczarnią powstały w 1892 roku, która wyróżniała się wykorzystaniem pierwszego w Europie systemu chłodniczego. Budynki te pełniły funkcję produkcyjną do czasu II wojny światowej, kiedy to przedsiębiorstwa zostały upaństwowione. Następnie kompleks był wykorzystywany przez Spółdzielnię Transportu Wiejskiego oraz Gminną Spółdzielnię Samopomoc Chłopska. Od 1993 roku w budynku mieściło się Muzeum Żuławskie, które po przebudowie obiektu w 2011 roku zyskało nazwę „Żuławski Park Historyczny”, gdzie prezentowana jest m.in. największa w Polsce ekspozycja poświęcona Mennonitom.

Ciekawostka: W pobliżu Żuławskiego Parku Historycznego znajduje się ulica Sikorskiego wzdłuż której usytuowane są charakterystyczne żuławskie domy podcieniowe.

EuroVelo10: Etap 4 Gdańsk - Jazowa

Wybrane miejsca wypoczynku dla rowerzystów
Selected resting places for cyclists

Rybina Marina POI

54.28526927854237,
19.11314243515014

54.184587562206,
19.215728000381123

Solnica POI

NDG Nad Tugą POI

GPS

54.22208331326113,
19.114879672382326

Pomorskie EuroVelo10 / 13

ETAP V
MIERZEJA WIŚLANA
200 km

Odcinek EuroVelo 10 Mierzeja Wiślana rozpoczyna się w miejscowości Jantar, a kończy w Piaskach, niedaleko granicy polsko-rosyjskiej. Mierzeja Wiślana położona jest na wschodnich krańcach polskiego wybrzeża Morza Bałtyckiego, między Zalewem Wiślanym a Zatoką Gdańską. Na jej obszarze znajduje się kilka rezerwatów przyrody, w tym m.in. Rezerwat Kormoranów w Kątach Rybackich oraz Buki Mierzei Wiślanej. Na tym odcinku znajduje się także jedno z najmniejszych miast w Polsce - Krynica Morska oraz inne miejscowości wypoczynkowe: Kąty Rybackie, Sztutowo, Stegna, Jantar.

The EuroVelo 10 section of the Vistula Spit begins in Jantar and ends in Piaski, near the Polish-Russian border. The Vistula Spit is located on the eastern edge of the Polish coast of the Baltic Sea, between the Vistula Lagoon and the Bay of Gdańsk. There are several nature reserves in its area, including The Cormorant Reserve in Kąty Rybackie and the Buki Spit of the Vistula. This section also includes one of the smallest towns in Poland - Krynica Morska, and other holiday resorts: Kąty Rybackie, Sztutowo, Stegna, and Jantar.

Punkty na trasie / Waypoints on the route: Jantar - Stegna - Sztutowo - Kąty Rybackie - Krynica Morska - Piaski

<https://pomorskie.travel/eurovelo/>

<http://efoz.org.pl>

Obiekty dziedzictwa kulturowego i naturalnego

Objects of cultural and natural heritage

- 1 **Chata Jantar** / Jantar Cottage
- 2 **Kościół pw. Najświętszego Serca Pana Jezusa w Steganie.**
Church of the Sacred Heart of Jesus in Stegna.
- 3 **Żuławska Kolej Dojazdowa** / Żuławy (Marshlands) Commuter Railway.
- 4 **Miejsce pamięci narodowej – Niemiecki obóz koncentracyjny w Sztutowie (Konzentrationslager Stutthof).**
Stutthof concentration camp complex - Stutthof Museum in Sztutowo.
- 5 **"Mierzeja Wiśłana" Park Krajobrazowy.**
„Mierzeja Wiślanalana" (Vistula Spit) Landscape Park.
- 6 **Rezerwat Kormoranów w Kątach Rybackich** / Cormorant Reserve in Kąty Rybackie.
- 7 **Port rybacki i Muzeum Zalewu Wiślanego w Kątach Rybackich.**
Fishing port and Museum of the Vistula Lagoon in Kąty Rybackie.
- 8 **Historyczny słup graniczny Wolnego Miasta Gdańska w Przebrnie z 1920 r.**
Historical boarder post of the Free City of Gdansk in Przebrno from 1920.
- 9 **Rezerwat Buki Mierzei Wiślanej** / Beeches of the Vistula Spit nature reserve.
- 10 **Zabudowa miejska Krynicy Morskiej** / Urban development in Krynica Morska.
- 11 **Latarnia Morska w Krynicy Morskiej** / Lighthouse in Krynica Morska.
- 12 **Wydmy Wielbłądzi Garb i Góra Pirat (Pirata).**
Dunes of the Camel Hump and Pirate's Mountain.

Wybrane miejsca postojowe POI

Stegna POI
Przebrno POI
Wielbłądzi Garb POI

Co-funded by
the European Union

EuroVelo 10 : Etap 5 - R10 Mierzeja Wiślana

Chata Jantar Jantar Cottage

Wybudowana w połowie XIX w. w konstrukcji wieńcowo- zrębowej drewniana chata zlokalizowana jest w Jantarze przy ulicy Rybackiej 54. Wpisany do rejestru zabytków w 1984 roku budynek jest przykładem typowego domu rybackiego i składa się z dwóch części: mieszkalnej oraz przeznaczonej dla zwierząt - inwentarskiej. We wnętrzu obiektu zachowały się m.in. komin komorowy oraz oryginalna stolarka drzwiowa. Obecnie chata nie jest dostępna dla zwiedzających.

ADDRESS:
Jantar
ul. Rybacka 54

<https://zabytek.pl/pl/obiekty/g-236734>

54.33573957532932,
19.023446000123872

Ciekawostka: Od 1998 roku w Jantarze w sezonie letnim odbywają się Mistrzostwa Świata w Poławianiu Bursztynu, jednak ich organizacja została zawieszona na okres pandemii i została wznowiona.

The wooden hut built in the mid-nineteenth century with a log building system, is located in Jantar at 54 Rybacka Street. Added to the register of monuments in 1984, the building is an example of a typical fishing house and consists of two parts: residential and for livestock.

Inside the building, chamber chimney and original door joinery have been preserved. Currently, the cottage is not open to visitors.

Interesting fact: Since 1998, the World Amber Fishing Championships have been held in Jantar in the summer season; suspended during the pandemic, nowadays resumed.

Kościół pw. Najświętszego Serca Pana Jezusa w Steganie
Church of Of the Sacred Heart of Jesus in Stegna

ADDRESS:
Stegna
ul. Gdańska 20
[www](http://www.kosciol-pw-najswietszego-serca-pana-jezusa-w-stegnie/)

<https://pomorskie.travel/punkty-poi/kosciol-pw-najswietszego-serca-pana-jezusa-w-stegnie/>

GPS
54.32610165848368,
19.124978301974032

Built in Stegna in the years 1681-1683, the church of the Sacred Heart of Jesus is an example of the so-called half-timbered construction, and its distinctive elements are the 17th-century paintings covering the entire ceiling of the temple. They present important events from the history of Christianity, such

as: The Resurrection of Christ, Carrying the Cross or the Resurrection of Lazarus. Visitors can also see a model of a ship hanging from the ceiling, which was made by a skipper in 1872 as an expression of gratitude for saving his crew.

Interesting fact: Each year, in the summer season, the Baltic Philharmonic named after Frederic Chopin organizes the International Organ Festival there.

Wybudowany w Steganie w latach 1681-1683 kościół pw. Najświętszego Serca Pana Jezusa jest przykładem tzw. budownictwa ryglowego, a jego wyróżniającym się elementem są XVII-wieczne malowidła pokrywające cały sufit świątyni. Przedstawiają one ważne dla historii chrześcijan takie wydarzenia jak: Zmartwychwstanie Chrystusa, Niesienie Krzyża czy też Wskrzeszenie Łazarza. Zwiedzający mogą również zobaczyć podwieszony pod sufitem model statku, który został wykonany przez szypa w 1872 roku jako podziękowanie za uratowanie załogi.

Ciekawostki: Corocznie w sezonie letnim w świątyni odbywa się organizowany przez Filharmonię Bałtycką im. Fryderyka Chopina Międzynarodowy Festiwal Organowy.

EuroVelo 10 : Etap 5 - R10 Mierzeja Wiślana

Żuławska Kolej Dojazdowa

Żuławy (Marshlands) Commuter Railway

ADDRESS:
Nowy Dwór Gdański
ul. Dworcowa 29

<https://kolejzulawska.pl/>

54.32878442251168,
19.103617084398422

Potrzeba rozwoju transportu na podmokłym terenie Żuław spowodowała, iż pod koniec XIX w. został tam zbudowany pierwszy 4,5-kilometrowy odcinek wąskotorowej żuławskiej kolei. W I połowie XX w. została ona rozbudowana do długości ok. 330 km i była wykorzystywana do 1999 roku, kiedy to nastąpiła decyzja o jej czasowym wyłączeniu z użytkowania. Zrekonstruowana w 2003 roku Żuławska Kolej Dojazdowa jest obecnie wykorzystywana głównie w sezonie letnim do organizacji przewozów pasażerskich przez takie turystyczne miejscowości jak: Mikoszewo, Jantar, Stegna, Sztutowo czy Nowy Dwór Gdański.

Ciekawostka: Trasa wąskotorowej kolei przebiega przez zabytkowy most w Rybinie, a jej przystanki zlokalizowane są m.in. w Sztutowie przy bramie Muzeum Stutthof, czy też w Żelichowie przy Domu Podcieniowym „Mały Holender”.

The first 4.5-km section of the narrow-gauge Marshlands railway was built at the end of the 19th century to meet the need of developing transport in the wetlands of Żuławy. In the first half of the 20th century it was extended to a length of approx. 330 km and was used until 1999, when a decision was made to temporarily exclude it from use.

The Żuławy Commuter Railway, reconstructed in 2003, is currently used mainly in the summer season to organize passenger transport through such touristic spots as: Mikoszewo, Jantar, Stegna, Sztutowo or Nowy Dwór Gdański.

Interesting fact: The narrow-gauge railway route runs across the historical bridge in Rybina, and its stops are located, among others, in Sztutowo at the gate of the Stutthof Museum, or in Żelichów at the "Little Dutchman" arcaded house.

Miejsce pamięci narodowej – Niemiecki obóz koncentracyjny
w Sztutowie (Konzentrationslager Stutthof)

National memorial site - German concentration camp
in Sztutowo (Konzentrationslager Stutthof)

ADDRESS:
Sztutowo
ul. Muzealna 6

<https://stutthof.org/>

GPS

54.328335595601644,
19.15491440698663

Utworzone w 1962 roku Muzeum Stutthof usytuowane jest na terenie pierwszego i najdłużej istniejącego na obszarze dzisiejszej Polski niemieckiego nazistowskiego obozu koncentracyjnego i zagłady (1939-1945) - Konzentrationslager Stutthof, gdzie zachowały się takie obiekty jak komora gazowa, komendantura wraz z garażami i fontanną czy też przestrzeń ogrodów warzywnych i szklarni. Na terenie placówki znajdują się także zrekonstruowane krematoria oraz część terenu tzw. Nowego Obozu i Obozu Żydowskiego. W 1968 roku na obszarze muzeum wzniesiono zaprojektowany przez byłego więźnia obozu Auschwitz, Wiktora Tokina Pomnik Walk i Męczeństwa.

Ciekawostka: W miejscowości Sztutowo można zobaczyć kilka zabytkowych domów, a jednym z nich jest wybudowany przy ulicy Szkolnej 13 w latach 1864 – 1867 budynek dawnej szkoły wraz z budynkiem gospodarczym.

Established in 1962, the Stutthof Museum is located on the area of the first and the longest existing German Nazi concentration and extermination camp (1939-1945) in Poland - Konzentrationslager Stutthof. The gas chamber, headquarters with garages and a fountain, place where vegetable gardens and greenhouses were kept are among facilities which

have been preserved till present days. There are also reconstructed crematoria and part of the area of the so-called New Camp and Jewish Camp. In 1968, the Monument to Struggle and Martyrdom, designed by the former Auschwitz prisoner Wiktor Tokin, was erected in the area of the museum.

Interesting fact: There are several historical houses in Sztutowo, and one of them is the former school building with an outbuilding, built at 13 Szkolna Street in the years 1864-1867.

EuroVelo 10 : Etap 5 - R10 Mierzeja Wiślana

Park Krajobrazowy „Mierzeja Wiślana”

“Mierzeja Wiślana” (Vistula Spit) Landscape Park

ADDRESS:
Mierzeja Wiślana

[www](https://parkmierzeja.pl/)

<https://parkmierzeja.pl/>

GPS

54.32910708550948,
19.144293236092032

Utworzony w 1985 roku Park Krajobrazowy „Mierzeja Wiślana” zajmuję powierzchnię 4410 ha, a na jego terenie znajdują się trzy rezerваты przyrody - „Buki Mierzei Wiślanej”, „Mewia Łacha” oraz „Kąty Rybackie”. Różnorodność spotykanych na tym obszarze gatunków fauny i flory, do których zaliczyć można m.in. ptaki, gady i skorupiaki, sprawia, iż został on włączony do sieci obszarów chronionych Natura 2000 oraz morskiego systemu monitoringu HELCOM.

Ciekawostka: Na terenie Parku znajduje się najwyższy szczyt Mierzei Wiślanej – Wielbłądzi Garb, który jest największą stałą wydumą w Europie.

Established in 1985, the "Mierzeja Wisłana" (Vistula Spit) Landscape Park covers an area of 4,410 ha, and includes three nature reserves – “Buki Mierzei Wiślanej” (Beeches of Vistula Spit), "Mewia Łacha" (Seagull Sandbank) and "Kąty Rybackie". Because of the variety of fauna and flora species in the area, including birds, reptiles and crustaceans, it is included in

the Natura 2000 network of protected areas and the HELCOM marine monitoring system.

Interesting fact: The highest peak of the Vistula Spit - the Camel Hump – is located in the park. It is the largest permanent dune in Europe.

Rezerwat w Kątach Rybackich
The Nature Reserve in Kąty Rybackie

ADDRESS:
Kąty Rybackie

<https://parkmierzeja.pl/co-robimy-5/formy-ochrony-przyrody-6/rezerwat-przyrody-6/rezerwat-katy-rybackie/>

GPS

54.348643090833185,
19.195172555795505

Established in 1957, the fauna reserve "Kąty Rybackie" covers an area of 102.52 ha and is situated on territory owned by the State Forests on the Vistula Spit. Originally, the area covered an area of 10.79 ha, but due to the multiplication of birds, in 2000 the area was increased to its present size.

The reserve was established to protect cormorants and grey herons, currently constituting the largest cormorant colony in Poland and one of the largest in Europe.

Interesting fact: Cormorants on the Vistula Spit were first noticed in the second half of the 19th century near Prabno. After the destruction of the local colony, they moved to Kąty Rybackie.

Utworzony w 1957 roku faunistyczny rezerwat „Kąty Rybackie” zajmują powierzchnię 102,52 ha i położony jest na gruntach należących w całości do Lasów Państwowych znajdujących się na Mierzei Wiślanej. Pierwotnie teren obejmował obszar -10,79 ha, jednak ze względu na namnożenie się ptaków w 2000 roku powierzchnię zwiększono do jego obecnej wielkości. Rezerwat powstał w celu ochrony kormoranów oraz czapli siwej, stanowiąc obecnie największą kolonię kormoranów w Polsce i jedną z największych w Europie.

Ciekawostka: Kormorany na Mierzei Wiślanej zostały zaobserwowane już w II połowie XIX w. w okolicach Prabna. Po zniszczeniu tamtejszej kolonii przeniosły się one do Kątów Rybackich.

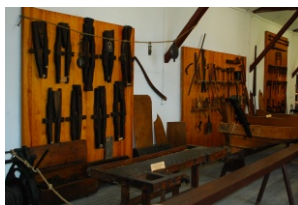

EuroVelo 10 : Etap 5 - R10 Mierzeja Wiślana

Port rybacki i Muzeum Zalewu Wiślanego w Kątach Rybackich

Fishing port and the Museum of the Vistula Lagoon in Kąty Rybackie

ADDRESS:
Kąty Rybackie
ul.. Rybacka 64

<https://nmm.pl/muzeum-zalewu-wislanego/>

GPS
54.341424205329545,
19.23735978609251

Znajdująca się na Mierzei Wiślanej wieś Kąty Rybackie wywodzi się od dawnej XVII-wiecznej osady rybackiej, gdzie obecnie życie mieszkańców koncentruje się na turystyce oraz rybołówstwie, a do głównych atrakcji należy zaliczyć port rybacki oraz Muzeum Zalewu Wiślanego. Placówka ta prezentuje historię powstawania szkutnictwa oraz rybołówstwa nad Zalewem Wiślanym, a spośród jej eksponatów można wyróżnić m.in. wykorzystywany w latach 60. XX wieku 10-metrowy barkas, ślizg lodowy – Ludowy 8 czy też oryginalny warsztat szkutniczy rodziny Schmidów z przełomu XIX i XX wieku.

Ciekawostka: Na terenie muzeum znajduje się rzeźba „Łódź”, która została wykonana z kilkudziesięciu tysięcy wyrzuconych przez morze patyków.

Located on the Vistula Spit, village of Kąty Rybackie evolved from a former 17th-century fishing village. Nowadays life of its inhabitants is focused on tourism and fishing. Main attractions include the fishing port and the Vistula Lagoon Museum, which presents the history of boatbuilding and fishing in the Vistula Lagoon.

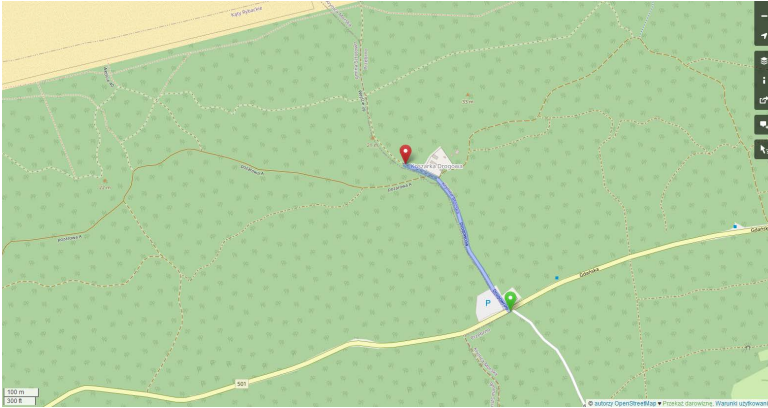
Its exhibits include a 10m long barge used in the 1960s, an ice slide “Ludowy 8” or an original boatbuilding workshop of the Schmidt family from the turn of the 19th and 20th centuries.

Interesting fact: On the premises of the museum there is a sculpture “Łódź” (“Boat”), which was made of tens of thousands of sticks thrown by the sea.

Historyczny słup graniczny Wolnego Miasta Gdańska w Przebrnie z 1920 r.

Historical boarder post of the Free City of Gdansk in Przebrno from
1920

ADDRESS:
Przebrno
ul. Drogowców

<https://krynica morska.naszemiasto.pl/historia-ukryta-w-lesie-granica-wolnego-miasta-gdanska-w/ar/c7-7283753>

54.36242581275091,
19.335326943049427

Wolne Miasto Gdańsk ustanowiono na mocy Traktatu Wersalskiego podpisanego w 1919 roku, a jego granica została wyznaczona m.in. w okolicy wsi Przebrno na Mierzei Wiślanej, gdzie do czasów obecnych zachował się tylko jeden spośród 17 głównych kamieni granicznych. Niespełna metrowy granitowy słup, na którym znajduje się zapis „Versailles 28 Juin 1919” został zlokalizowany 50 metrów od plaży w pobliżu nieczynnego już ośrodka wypoczynkowego. W okolicy można znaleźć także inne elementy świadczące o przebiegu w tym miejscu granicy: cztery słupy poboczne oraz kilka uzupełniających kamieni z krzyżkami.

Ciekawostka: Okres międzywojenny to nie jedyny etap w historii, kiedy Gdańsk był autonomicznym miastem-państwem. Po raz pierwszy Wolne Miasto Gdańsk zostało powołane przez cesarza Francji Napoleona Bonaparte i istniało w latach 1807-1813.

The Free City of Gdansk was established by the Treaty of Versailles signed in 1919, and one of its borders set was near the village of Przebrno on the Vistula Spit. Only one of the 17 main border stones has survived to the present day. The nearly 1m high granite pillar with an inscription "Versailles 28 Juin 1919" was located 50m from the beach,

near the no longer open holiday resort. Other elements testifying the course of the border can also be found in the area: four side pillars and a few supplementary stones with crosses.

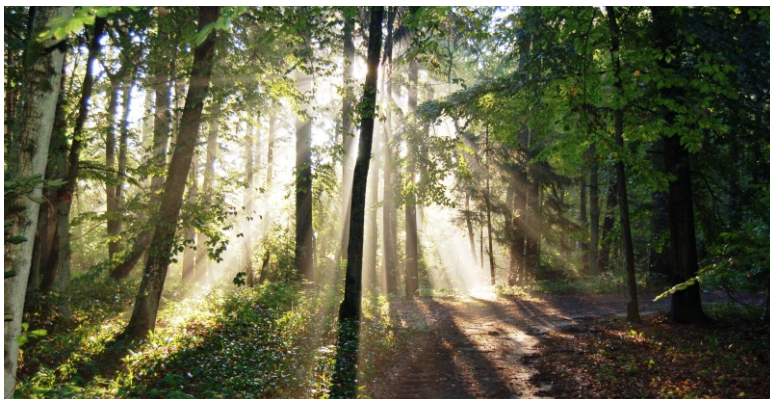
Interesting fact: The interwar period is not the only time in history when Gdańsk was an autonomous city-state. For the first time, the Free City of Gdansk (so called: "Republic of Danzig") was established by the Emperor of France, Napoleon Bonaparte, and existed in the years 1807-1813.

EuroVelo 10 : Etap 5 - R10 Mierzeja Wiślana

Rezerwat Buki Mierzei Wiślanej

Beeches of the Vistula Spit nature reserve

ADRESS:
Krynica Morska

<https://parkmierzeja.pl/co-robimy-5/formy-ochrony-przyrody-6/rezerwat-przyrody-6/rezerwat-buki-mierzei-wislanej/>

GPS

54.36295906357303,
19.375835697735567

Utworzony w 1962 roku rezerwat przyrody „Buki Mierzei Wiślanej” zajmuję powierzchnię 7 ha i usytuowany jest między Przebrnem a Krynica Morską. Teren ten stanowi obszar ochrony naturalnego drzewostanu buka, który w tym miejscu rośnie od około 150 lat. Występują tu również objęte ochroną rośliny, m.in. ruszyna pospolita, bluszcz pospolity i konwalia majowa, a zwiedzający mogą spotkać popularne dla polskich terenów nadmorskich zwierzęta, tj. daniela, jenoty czy dziki.

Ciekawostka: Na terenie rezerwatu prowadzona jest Terenowa Stacja Obrączkowania Ptaków Akcji Bałtyckiej.

Established in 1962, the nature reserve "Buki Mierzei Wiślanej" ("Beeches of the Vistula Spit") covers an area of 7 ha and is situated between Przebrno and Krynica Morska. It is a protected area of a natural beech stand, which has been growing here for about 150 years.

There are also protected plants here, incl. *Frangula alnus*, common ivy and *Convallaria majalis*. Visitors can meet animals popular in Polish coastal areas, such as fallow deer, raccoon dogs and wild boars.

Interesting fact: There is a bird-ringing station of the Baltic Operation on the territory of the reserve.

Zabudowa miejska Krynicy Morskiej Town buildings in Krynica Morska

ADDRESS:
Krynica Morska

<http://www.krynicahorska.tv>

54.37950648114121,
19.443197937478125

Located on the Vistula Spit, Krynica Morska has been a sea resort since the mid-nineteenth century, when first villas, a large pier or a facility offering baths in heated sea water were built. The current attractions of this frequently visited by tourists city include a complex of historical villas and guesthouses from the beginning of the 20th century, a monument to the first settlers or the only still-operating lighthouse on the Vistula Spit.

Interesting fact: In Krynica Morska there is the only street in Poland, the name of which derives from a TV news program - Teleexpress Street, along which there are many architecturally interesting buildings, incl. villas, guesthouses or the Museum of Free Time.

Położona na Mierzei Wiślanej Krynica Morska funkcję kurortu morskiego pełni już od połowy XIX wieku, kiedy to wybudowano pierwsze wille, duże moło czy też uruchomiono zakład serwujący kąpiele w grzanej wodzie morskiej. Do obecnych atrakcji tego licznie odwiedzanego przez turystów miasta zaliczyć należy m.in. pochodzący z początku XX wieku zespół zabytkowych willi i pensjonatów, pomnik pierwszych osadników czy jedyną działającą na Mierzei Wiślanej latarnię morską.

Ciekawostka: W Krynicy Morskiej znajduje się jedyna w Polsce ulica, której nazwa wywodzi się od telewizyjnego programu informacyjnego – ulica Teleexpressu, wzdłuż której znajduje się wiele ciekawych architektonicznie budynków, m.in. wille, pensjonaty czy też Muzeum Wolnego Czasu.

EuroVelo 10 : Etap 5 - R10 Mierzeja Wiślana

Latarnia Morska w Krynicy Morskiej Lighthouse in Krynica Morska

ADDRESS:
Krynica Morska
ul. Żołnierzy 1B

<https://www.krynicamorska.com/atrakcje/latarnia-morska-w-krynicy-morskiej-1784>

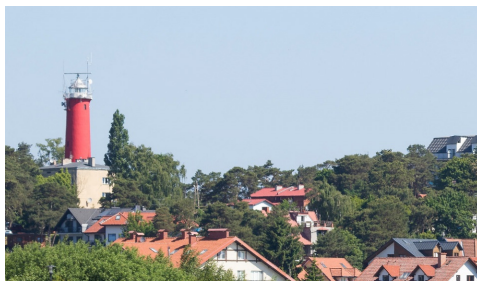

GPS

54.38545897461669,
19.450724704014675

Uruchomiona w 1951 roku latarnia morska usytuowana jest w Krynicy Morskiej. W latach 1957 – 1997 budynek, poza funkcją nawigacyjną, pełnił także rolę radiolatarni nadając sygnały alfabetem morza. Obecnie w obiekcie znajduje się stacja brzegowa projektu HELCOM, umożliwiającą automatyczne monitorowanie ruchu statków w strefie przybrzeżnej. Ponad 26-metrowa wieża zbudowana z betonowych bloków stanowi również znakomity punkt widokowy, z którego można zobaczyć panoramę Zalewu Wiślanego z takimi miastami jak Tolkmicko i Frombork.

Ciekawostka: Jej poprzedniczką była wybudowana w 1895 roku „stara” latarnia morska, która w wyniku działań wojennych została zniszczona.

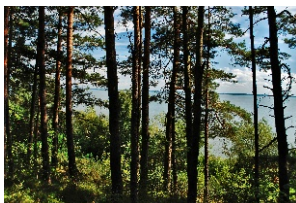
The lighthouse, launched in 1951, is located in Krynica Morska. In the years 1957 -1997 the building, apart from the navigation function, was also used as a beacon transmitting signals with Morse code. Currently, the facility includes a HELCOM coastal station, enabling automatic monitoring of vessel traffic in the coastal zone.

The over 26m-high tower made of concrete blocks is also an excellent viewpoint from which panorama of the Vistula Lagoon with such cities as Tolkmicko and Frombork can be admired.

Interesting fact: Its predecessor was the "old" lighthouse built in 1895, destroyed as a result of warfare.

Wydmny Wielbłądzi Garb i Góra Pirat (Pirata) Dunes of the Camel Hump and Pirate Mount

ADRESS:
Krynica Morska, Piaski

<https://www.krynica-morska.com/atracje/gora-pirata-krynica-morska-wzniesienie-w-polowie-drogi-miedzy-krynica-a-piaskami-1789>

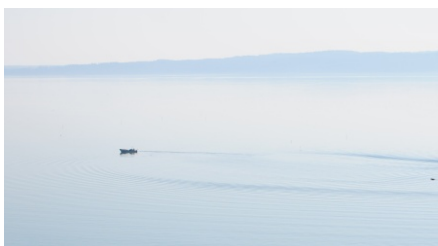

GPS

54.39010626749314,
19.4700167707513

Najwyższa stała wydma w Europie – Wielbłądzi Garb (49,5 m n.p.m.) oraz Góra Pirat (40 m n.p.m.) to dwa największe wzniesienia znajdujące w pobliżu Krynicy Morskiej. Dzięki zlokalizowanym tam platformom widokowym można obserwować krajobraz Mierzei Wiślanej, Morze Bałtyckie, Zalew Wiślany czy też wzgórza Wysoczyzny Elbląskiej. Jednym z celów wybudowania platformy widokowej na Górze Pirat była możliwość liczenia ptaków w okresie ich migracji, a z jej szczytu wiosną oraz jesienią można zobaczyć także rzadkie gatunki jak myszół włochaty, błotniak zbożowy czy sokół wędrowny.

Ciekawostka: Wydma Wielbłądzi Garb to jedyny naturalny punkt na Mierzei Wiślanej, z którego można jednocześnie zobaczyć zarówno Zatokę Gdańską, jak i Zalew Wiślany.

The highest permanent dune in Europe – “Wielbłądzi Garb” (The Camel Hump) (49.5 m above the sea level) and “Góra Pirat” (The Pirate Mountain) (40 m above the sea level) are the two largest hills located near Krynica Morska. Thanks to the viewing platforms located there, the landscape of the Vistula Spit, Baltic Sea, the Vistula Lagoon or the hills of Elbląg Upland can be observed.

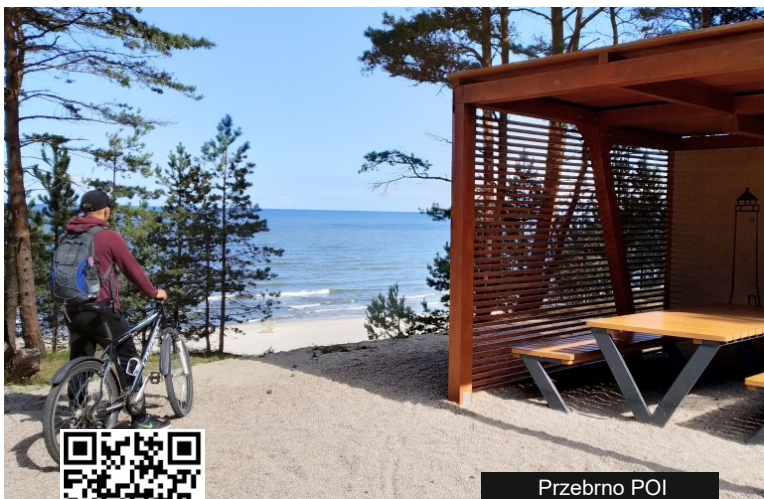
One of the aims of building a viewing platform on the Pirate Mountain was the possibility of counting birds during their migration. From its peak in spring and autumn, rare species such as *Buteo lagopus*, *Circus cyaneus* or peregrine falcon can be observed.

Interesting fact: Dune “Wielbłądzi Garb” (The Camel Hump) is the only natural point on the Vistula Spit, from which both the Gdańsk Bay and the Vistula Lagoon can be observed.

EuroVelo 10 : Etap 5 - R10 Mierzeja Wiślana

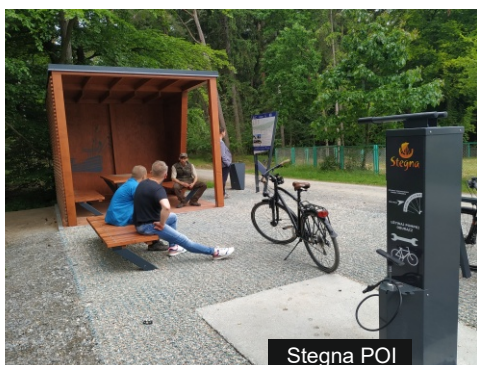
Wybrane miejsca wypoczynku dla rowerzystów Selected resting places for cyclists

Przebrno POI

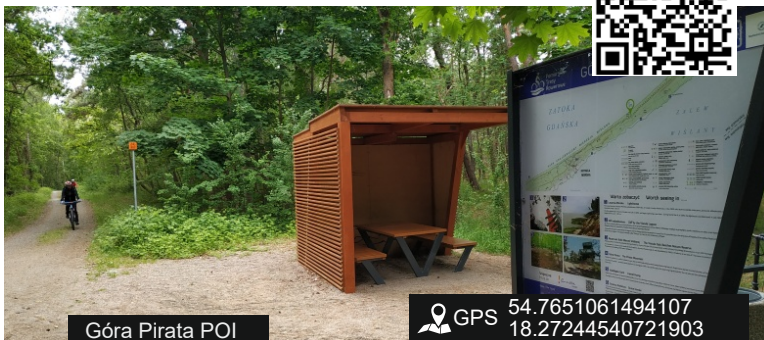
54.376241046054965,
19.386736041239544

GPS

54.715300450675
18.430381674285044

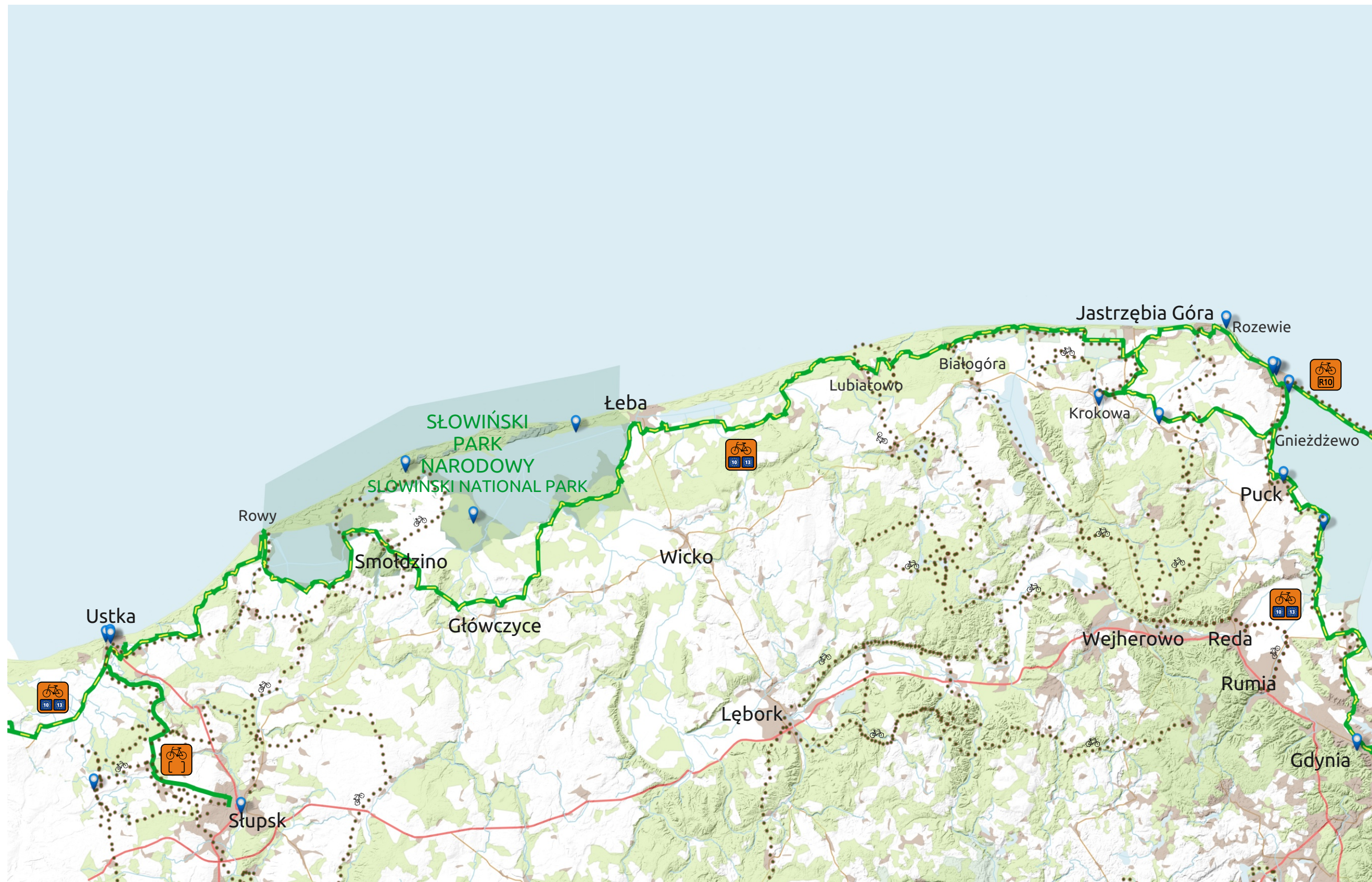
Stegna POI

Góra Pirata POI

54.7651061494107
18.27244540721903

Pomorskie EuroVelo10 dziedzictwo przyrodnicze i kulturowe

„CBCycle: Transgraniczne trasy rowerowe dla zrównoważonego
rozwoju i zachowania dziedzictwa kulturowego”
współfinansowany przez Unię Europejską
w ramach Europejskiego Instrumentu Sąsiedztwa.

Co-funded by
the European Union